

ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑΣ ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ | Συχνές Ερωτήσεις

Περιεχόμενα

1.	Γενικές πληροφορίες.....	8
1.1	Ποιο είναι το Ταμείο Χαρτοφυλακίου και ποιο το Ταμείο Εγγυοδοσίας;	8
1.2	Ποια είναι τα Υποταμεία που περιλαμβάνονται στο Ταμείο;	8
1.3	Σε ποιους απευθύνεται; / Ποιοι είναι οι δικαιούχοι (επιλέξιμες επιχειρήσεις);	8
1.4	Ποιος είναι ο σκοπός των δανείων;	8
1.5	Ποιος είναι ο προϋπολογισμός του Ταμείου;	9
1.6	Ποιες είναι οι γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής;	9
1.7	Τι σημαίνει Εγγυοδοσία;.....	9
1.8	Ποια είναι η Εγγύηση του Ταμείου προς τα πιστωτικά ιδρύματα και τι καλύπτει;	9
1.9	Από πότε ισχύει η Εγγύηση;	10
1.10	Ποια είναι η καταληκτική ημερομηνία ένταξης μιας επιχείρησης στο χαρτοφυλάκιο του Ταμείου και ισχύος της εγγύησης από το Ταμείο;.....	10
1.11	Πώς ορίζεται το Γεγονός Υπερημερίας δανείου;	10
1.12	Το ποσό κάλυψης δανείου από απαιτήσεις σε καθυστέρηση, τι αφορά;.....	10
1.13	Πώς ορίζεται το Γεγονός Καταγγελίας μιας δανειακής σύμβασης;.....	10
1.14	Πώς ορίζεται το Γεγονός Κατάπτωσης μιας εγγύησης;	10
1.15	Ποιες είναι οι εξαιρέσεις από το ποσό κάλυψης δανείου;	10
1.16	Ποιος αναλαμβάνει την πιστωτική σχέση με την επιχείρηση;	11
1.17	Ποιο είναι το ανώτατο ύψος των εγγυημένων χαρτοφυλακίων δανείων;	11
1.18	Τι είναι το Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης και τι κρατική ενίσχυση;.....	11
2.	Βασικά Χαρακτηριστικά Δανείων	11
2.1	Ποιο δύναται να είναι το ύψος των δανείων;	11
2.2	Ποιο είναι το κατώτατο ύψος του δανείου;.....	12
2.3	Ποια είναι η διάρκεια εκάστοτε δανείου-εγγύησης;	12
2.4	Παρέχεται Περίοδος Χάριτος;.....	13
2.5	Υφίσταται προμήθεια εγγύησης;	13
2.6	Τι τιμολογιακή πολιτική ακολουθείται και τι εξασφαλίσεις απαιτούνται;	13
2.7	Είναι υποχρεωτική η λήψη εξασφαλίσεων είτε ενοχικών είτε εμπράγματων από το πιστωτικό ίδρυμα;.....	14

2.8	Επιδοτείται το επιτόκιο του δανείου;	14
2.9	Ποιες είναι οι προϋποθέσεις διατήρησης της επιδότησης του επιτοκίου;	15
2.10	Δύναται να ανασταλεί απόφαση διακοπής επιδότησης του επιτοκίου;	15
2.11	Η εισφορά του Ν.128/75 επιδοτείται;	15
2.12	Τυχόν τόκοι υπερημερίας, δύναται να επιδοτηθούν;	15
2.13	Υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί αναφορικά με την υπογραφή της εκάστοτε δανειακής συμβάσης;	15
2.14	Υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί αναφορικά με τις εκταμιεύσεις δανείων;	16
2.15	Δύναται η λήψη της πρώτης και μοναδικής κατοικίας των φορέων της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης ως εξασφάλιση για τη χρηματοδότηση;	16
2.16	Ποιο είναι το διαχειριστικό κόστος;	16
2.17	Δύναται να πραγματοποιηθεί ρύθμιση σε δάνειο;	16
2.18	Επιτρέπεται η πρόωρη μερική ή ολική εξόφληση του δανείου;	16
2.19	Ποιο καθεστώς κρατικών ενισχύσεων τελικών αποδεκτών διέπει το Ταμείο;	17
3.	Οδηγίες Αίτησης Χρηματοδότησης/Επιλεξιμότητα	17
3.1	Πού/Πώς υποβάλλονται τα αιτήματα χρηματοδότησης;	17
3.2	Σε περίπτωση λανθασμένης επιλογής κατηγορίας δράσης στο ΚΥΣ, ο τελικός αποδέκτης θα πρέπει να υποβάλλει αίτημα εκ νέου στο ΟΠΣΚΕ;	17
3.3	Πώς υλοποιείται η αξιολόγηση των αιτήσεων χρηματοδότησης;	18
3.4	Ποιες είναι οι επιλέξιμες επιχειρήσεις;	18
3.5	Τι ισχύει όταν μία επιχείρηση δραστηριοποιείται τόσο στους τομείς που εξαιρούνται, όσο και στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ταμείου;	22
3.6	Για τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να ενταχθούν στο ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ πώς εξετάζεται η νόμιμη λειτουργία τους;	22
3.7	Δύναται να χρηματοδοτηθεί επιχείρηση για δευτερεύουσα επιλέξιμη δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του αν είναι επιλέξιμος ο κύριος ΚΑΔ ή/και ο ΚΑΔ με τα μεγαλύτερα έσοδα; ...	22
3.8	Ποιες οι προϋποθέσεις για την χρηματοδότηση μιας επιχείρησης για δευτερεύουσες δραστηριότητες βάσει των ΚΑΔ που έχουν δηλωθεί;	22
3.9	Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον ΚΑΔ Επένδυσης και τον Τόπο Επένδυσης;	22
3.10	Υπάρχει η δυνατότητα να καταχωρηθεί στο ΟΠΣΚΕ νέος τόπος εγκατάστασης για την χρηματοδοτούμενη επένδυση ή/και νέος ΚΑΔ στην περίπτωση που κατά το χρόνο αίτησης στο ΟΠΣΚΕ αυτοί δεν είναι καταχωρημένοι στην ΑΑΔΕ;	23

3.11 Οι δαπάνες για τη στήριξη της μετεγκατάστασης της έδρας μιας επιχείρησης είναι επιλέξιμες;	23
3.12 Επιχειρήσεις δίχως εργαζόμενους είναι επιλέξιμες;	23
3.13 Επιχειρήσεις με έδρα στην Ελλάδα που λειτουργούν ως υποκαταστήματα εταιριών του εξωτερικού είναι επιλέξιμες;	23
3.14 Δύναται να χρηματοδοτηθεί μέσω του Ταμείου η αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού; 23	23
3.15 Δύναται να χρηματοδοτηθεί μέσω του Ταμείου η αγορά άδειας ταξί, καθώς και του οχήματος;	23
3.16 Δύναται να χρηματοδοτηθεί η αγορά άδειας και εξοπλισμού φαρμακείου από το Ταμείο; 23	23
3.17 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση παραστατικών τα οποία περιλαμβάνουν παρακρατήσεις υπέρ τρίτων;	24
3.18 Οι δαπάνες για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού για τον εφοδιασμό οχημάτων με ηλεκτρική ενέργεια ή ανανεώσιμο υδρογόνο, είναι επιλέξιμες;.....	24
3.19 Τα πρατήρια υγρών καυσίμων δύναται να υποβάλλουν αίτημα εγκατάστασης φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων;	24
3.20 Οι δαπάνες που συνδέονται με την παραγωγή, την επεξεργασία, τη μεταφορά, τη διανομή, την αποθήκευση ή την καύση ορυκτών καυσίμων, είναι επιλέξιμες;	24
3.21 Αναφορικά με δραστηριότητες Real Estate, δύναται να χρηματοδοτηθούν μέσω των προγραμμάτων του ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ οι κάτωθι περιπτώσεις;	25
3.22 Μπορεί μια επιχείρηση Real Estate να χρηματοδοτηθεί εκτός από κατασκευή κτηρίου και για αγορά ακινήτου ή επένδυση σε γη;	25
3.23 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση για την αγορά ενός ακινήτου που βρίσκεται στο στάδιο της ανέγερσης; Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση όταν το τίμημα του συμβολαίου καταβάλλεται τμηματικά σε διακριτές χρονικές στιγμές;.....	25
3.24 Σε περίπτωση αγοράς ακινήτου, είναι δυνατή η εκταμίευση της χρηματοδότησης με την προσκόμιση συμβολαιογραφικού προσυμφώνου αντί του συμβολαίου αγοραπωλησίας;	26
3.25 Κατά την αγορά ακινήτων, υπάρχουν πρόσθετες προϋποθέσεις που σχετίζονται με τα συμβαλλόμενα μέρη και την μεταξύ τους σχέση;	26
3.26 Είναι αποδεκτή η αγορά ακινήτων που ανήκουν σε Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς; 26	26
3.27 Επιτρέπεται η δαπάνη αγοράς κτιρίων για ίδια χρήση, μίσθωση ή μεταπώληση στα πλαίσια του ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ;.....	26
3.28 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την επιλεξιμότητα της δαπάνης χρηματοδότησης αγοράς τμήματος κτιριακών εγκαταστάσεων μέσω του Ταμείου;	27

- 3.29 Είναι επιλέξιμη από το Ταμείο η δαπάνη για την αγορά ποσοστού ακινήτου, και ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την επιλεξιμότητα αυτής της δαπάνης; 27
- 3.30 Δύναται να χρηματοδοτηθεί μέσω του Ταμείου η αγορά εταιρικών μεριδίων ή/και η εξαγορά του συνόλου μιας επιχειρηματικής μονάδας (επιχείρησης);..... 27
- 3.31 Είναι επιλέξιμο το μισθολογικό κόστος για εργαζόμενους με ΔΠΥ «μπλοκάκι»; 28
- 3.32 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση για την αγορά πρώτων υλών ή εμπορευμάτων από εγχώριους παραγωγούς του πρωτογενούς τομέα, καθώς και από εταιρείες χονδρικού εμπορίου του εξωτερικού ή του εσωτερικού; 28
- 3.33 Σε περίπτωση χρηματοδότησης με Κεφάλαιο Κίνησης, μπορεί να χρηματοδοτηθεί το 100% των παραστατικών που αφορούν σε λειτουργικές δαπάνες (π.χ. μισθοδοσία, ενοίκια); 28
- 3.34 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση επιχείρησης με δάνειο επενδυτικού σκοπού για αγορά πακέτου μετοχών εταιρείας; 28
- 3.35 Είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που σχετίζονται με επιχειρήσεις που λειτουργούν με το μοντέλο franchise;..... 28
- 3.36 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση επιχείρησης για αγορά σκάφους αναψυχής; 28
- 3.37 Σύμφωνα με τον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό (Καν. (ΕΕ) 651/2014), δεν είναι επιλέξιμες οι ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή προς κράτη μέλη της ΕΕ. Συγκεκριμένα, εξαιρούνται οι ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με την εξαγωγική δραστηριότητα. Δεδομένου ότι ο Κανονισμός δεν καθορίζει σαφή όρια ή ποσοτικούς δείκτες, πώς μπορεί να προσδιοριστεί πρακτικά η σύνδεση με τις εξαγόμενες ποσότητες; 29
- 3.38 Τα αυτοκινούμενα οχήματα μπορούν να υπαχθούν στην κατηγορία του εξοπλισμού; ... 29
- 3.39 Είναι επιλέξιμες για Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης Ειδικού Σκοπού δαπάνες που αφορούν: (α) αμόλυβδη βενζίνη, πετρέλαιο κίνησης, λιπαντικά και (β) μίσθωση συμβατικών αυτοκινήτων από άλλες εταιρείες;;..... 29
- 3.40 Υπάρχει η δυνατότητα εκταμίευσης εις ολόκληρον του δανείου σε λογαριασμό όψεως της επιχείρησης με ρήτρα σταδιακής αποδέσμευσης με την υποβολή των σχετικών παραστατικών/τιμολογίων;..... 30
- 3.41 Ποιες επιχειρήσεις και δραστηριότητες εξαιρούνται της δυνατότητας χρηματοδότησης από το Ταμείο; 30
- 3.42 Η επιχείρηση, δύναται να λάβει περισσότερα του ενός (1) δάνεια (επενδυτικού σκοπού ή/και κεφαλαίου κίνησης) τον ίδιο ή έτερο πιστωτικό ίδρυμα;..... 32
- 3.43 Είναι δυνατός ο συνδυασμός δανείων του Ταμείου στο πλαίσιο ενιαίου επενδυτικού σχεδίου; 33

3.44 Ποια δάνεια είναι επιλέξιμα (κριτήρια που εφαρμόζονται καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της δανειακής σύμβασης);	33
3.45 Ποιες είναι οι επιλέξιμες μορφές δανείων;	34
3.46 Πως πραγματοποιείται η χρηματοδότηση των δαπανών;	35
3.47 Υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης με προσκόμιση προτιμολογίου (proforma invoice);	35
3.48 Είναι δυνατή η χρηματοδότηση για αγορά αυτοκινήτου με την προσκόμιση Δελτίου Παραγγελίας αντί για προτιμολόγιο (proforma invoice);	36
3.49 Υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κατασκευαστικό κλάδο με την προσκόμιση προτιμολογίων;	36
3.50 Μπορεί να γίνει αποδεκτή η προσκόμιση ιδιωτικού συμφωνητικού κατατεθειμένου στη ΔΟΥ;	36
3.51 Είναι τα τιμολόγια που εκδίδονται με την μέθοδο της αυτοτιμολόγησης επιλέξιμα;	36
3.52 Σύμφωνα με το άρθρο 22 του Καν. (ΕΕ) 651/2014 είναι επιλέξιμες οι επιχειρήσεις που τηρούν απλογραφικά βιβλία, εφόσον έχουν προβεί σε διανομή κερδών;	36
3.53 Ποιες δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες;	36
3.54 Υπάρχει η δυνατότητα συνδυασμού με άλλες μορφές στήριξης (σώρευση);	37
3.55 Στο επενδυτικό δάνειο και των 2 Υποταμείων, το ποσοστό της επιδότησης επιτοκίου (2% ή 3%) το οποίο εξαρτάται από τη Γεωγραφική Περιφέρεια, θα υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη την έδρα της επιχείρησης ή τον τόπο υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου;	37
3.56 Επιτρέπεται η λήψη χρηματοδότησης από τα δύο Χρηματοδοτικά Μέσα του Ταμείου Χαρτοφυλακίου ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ ήτοι τα Ταμεία α) Εγγυοδοσίας και β) Δανείων;	38
3.57 Σε αίτημα ΚΥC σε επιχείρηση με απλογραφικά βιβλία ζητείται σύνολο ενεργητικού. Τι πρέπει να συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος;	38
3.58 Τι οικονομικά στοιχεία δύναται να προσκομίσει μία νεοσύστατη εταιρεία για την αξιολόγηση από το πιστωτικό ίδρυμα;	38
3.59 Η συμπλήρωση του πίνακα Οικονομικών Προβλέψεων στο Επιχειρηματικό Σχέδιο (Business Plan) είναι υποχρεωτική;	38
3.60 Στις Υπεύθυνες Δηλώσεις (Υ/Δ) για το ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ στο πεδίο της υπογραφής αναγράφει «γνήσιο υπογραφής ή ψηφιακή υπογραφή ή από gov.gr»;	38
3.61 Σε ποιο επίπεδο πραγματοποιούνται οι έλεγχοι μεγέθους της επιχείρησης από τον ΕΧΟ;	38
3.62 Σε περίπτωση αγοράς κατοικίας από ελεύθερο επαγγελματία, η οποία προορίζεται να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά ως επαγγελματική στέγη σύμφωνα με το Π.Δ. 59/2018, χωρίς να	

πραγματοποιηθεί τυπική αλλαγή της χρήσης του ακινήτου (διατηρώντας τη χρήση κατοικίας), η χρηματοδότηση για την αγορά του ακινήτου αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη; 39

3.63 Οι εκτιμητές που περιλαμβάνονται στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών του Υπουργείου Οικονομικών (Μητρώο πιστοποιημένων εκτιμητών - Gov.gr) μπορούν να επιλέγονται είτε από τους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς είτε απευθείας από τις επιχειρήσεις για την εκτίμηση των ακινήτων; 39

3.64 Πώς επιβεβαιώνεται η μη προηγούμενη χρηματοδότηση ακινήτου από εθνικούς ή συγχρηματοδοτούμενους πόρους τα τελευταία 10 έτη (σύμφωνα με την ΥΑ 114947/2021, Άρθρο 20 – Κτιριακές εγκαταστάσεις); 39

4. Πρόσθετες Πληροφορίες για Τελικούς Αποδέκτες 39

4.1 Η επιχείρηση που επιθυμεί να λάβει δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να συναινέσει στη συλλογή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση των προσωπικών της δεδομένων; 39

4.2 Η επιχείρηση που επιθυμεί να λάβει δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να γνωστοποιεί τους Πραγματικούς Δικαιούχους της επιχείρησης; 40

4.3 Η επιχείρηση που επιθυμεί να λάβει δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να έχει ολοκληρώσει τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης για τα Κριτήρια ESG στο ESG Tracker της EAT (<https://esgtracker.hdb.gr/en/home/#>); 40

4.4 Τι στοιχεία αναρτώνται κατά την υποβολή του ESG Tracker by HDB; 41

4.5 Η επιχείρηση που επιθυμεί να λάβει δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να συμπληρώσει Ερωτηματολόγιο βάσει του οποίου διασφαλίζεται η τήρηση των ευρωπαϊκών και διεθνών φορολογικών προτύπων σχετικά με την φοροαποφυγή και τις μη συνεργαζόμενες φορολογικά χώρες; 41

4.6 Η επιχείρηση που έλαβε δάνειο μέσω του Ταμείου πρέπει να γνωρίζει τις πηγές κεφαλαίων του δανείου; 41

4.7 Η επιχείρηση που έλαβε δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να ενημερώνει το κοινό για την στήριξη από την ΕΕ; 41

4.8 Η επιχείρηση που έλαβε δάνειο μέσω του Ταμείου δύναται να ελεγχθεί από τους αρμόδιους φορείς; 42

4.9 Ποιες είναι οι διαδικασίες διαχείρισης της Σύμβασης Τελικού Αποδέκτη σε περίπτωση εταιρικών μετασχηματισμών (συγχώνευση ή απορρόφηση), εξαγοράς ή αναδοχής χρέους, και ποιοι έλεγχοι επιλεξιμότητας απαιτούνται από τον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό σε κάθε περίπτωση; 42

5. Πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα συνεργαζόμενα πιστωτικά ιδρύματα 43

5.1 Ποια είναι τα συνεργαζόμενα πιστωτικά ιδρύματα; 43

5.2 Σε περίπτωση εξαίρεσης δανειακής σύμβασης από το χαρτοφυλάκιο εγγυημένων δανείων, ποιες ενέργειες πραγματοποιούνται; 43

5.3 Σε περίπτωση ανακατανομής του εγγυημένου χαρτοφυλακίου επηρεάζονται οι υποχρεώσεις της ΕΑΤ για τις δανειακές συμβάσεις που θα έχουν ήδη υπαχθεί στο χαρτοφυλάκιο του Ταμείου.....	44
5.4 Για τα άυλα τιμολόγια, δύναται να θεωρηθεί ότι δεν έχουν χρηματοδοτηθεί από αλλού, εφόσον πραγματοποιείται η σφράγιση τους; Το εν λόγω έχει αντικατασταθεί από κάποια αντίστοιχη ηλεκτρονική μέθοδο;	44
5.5 Σε περίπτωση που το Base Rate της χώρας αλλάξει μεταξύ δύο μηνών, χρειάζεται να γίνει κάποιος επαναυπολογισμός του ΑΙΕ; Αν ναι, ποιο είναι το κρίσιμο σημείο; Η υπογραφή της σύμβασης;	44
5.6 Όσον αφορά το δικαιολογητικό «Ενημερωτικό Σημείωμα Επιχειρηματιών και Νόμιμων Εκπροσώπων Επιχειρήσεων» διαπιστώνουμε ότι το πρότυπο αναφέρεται σαν ενημέρωση Τελικού Αποδέκτη. Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο στην περίπτωση Φυσικών Προσώπων Επαγγελματιών ή Ατομικών Επιχειρήσεων, όπου το φυσικό πρόσωπο που θα υπογράψει ταυτίζεται με τον Τελικό Αποδέκτη.	44
5.7 Επιχείρηση με ΚΑΔ 49393000 πρόκειται να επενδύσει σε αγορά τουριστικού λεωφορείου. Δεδομένου ότι τα εν λόγω οχήματα είναι βενζινοκίνητα και δεν υπάρχει τεχνολογία ηλεκτροκίνησης, η αγορά του αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη;»	44
5.8 Υπάρχει κάποιος ορισμός/περιορισμός του είδους των συμβατικών οχημάτων που δεν είναι επιλέξιμα ώστε να μπορέσουμε να δώσουμε σαφείς οδηγίες ως προς τις επιλέξιμες δαπάνες; Οποιοδήποτε όχημα με συμβατικά καύσιμα, ανεξαρτήτως ρύπων, ακόμα και εάν δεν υφίσταται αντίστοιχη παραγωγή οχήματος ως ηλεκτροκίνητου, αποτελεί μη επιλέξιμη δαπάνη;	45
5.9 Οι εργοδοτικές εισφορές που αφορούν στο μισθολογικό κόστος που σχετίζεται με την ανάπτυξη ή επέκταση των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης είναι επιλέξιμη δαπάνη;	45
5.10 Είναι επιλέξιμες επιχειρήσεις με νομική μορφή Ευρωπαϊκού Ομίλου Οικονομικού Σκοπούς;	45
5.11 Μία νέα επιχείρηση έως 5 έτη λειτουργίας που πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας και στα δύο Υποταμεία, καλείται υποχρεωτικά να επιλέξει το Υποταμείο Επιχειρηματικότητας Νεοσύστατων επιχειρήσεων;	45
5.12 Πως αποδεικνύεται η μετακύλιση του οφέλους προς τις επιχειρήσεις από τα πιστωτικά ιδρύματα;	45
5.13 Πως ελέγχεται το μέγιστο όριο των € 16,5 εκ. που αναφέρεται στο άρθρο 21 του Καν. (ΕΕ) 651/2014;.....	46

1. Γενικές πληροφορίες

1.1 Ποιο είναι το Ταμείο Χαρτοφυλακίου και ποιο το Ταμείο Εγγυοδοσίας;

Με απόφαση του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών συστάθηκε το Ταμείο Χαρτοφυλακίου με την επωνυμία «Ταμείο Επιχειρηματικότητας III», εντός του οποίου εντάχθηκε το χρηματοδοτικό εργαλείο «Ταμείο Εγγυοδοσίας ΤΕΠΙΧ III» (εφεξής «Ταμείο» ή «Ταμείο Εγγυοδοσίας»).

1.2 Ποια είναι τα Υποταμεία που περιλαμβάνονται στο Ταμείο;

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας διακρίνεται σε δύο (2) Υποταμεία ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των επιλέξιμων επιχειρήσεων:

- **«Γενική Επιχειρηματικότητα»:** Στο οποίο περιλαμβάνονται το σύνολο των ΜμΕ.
- **«Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων»:** Στο οποίο περιλαμβάνονται οι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, έως 5 έτη λειτουργίας.

Και στα δύο Υποταμεία θα παρέχονται:

- Επενδυτικά Δάνεια για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων των επιχειρήσεων, όπως αυτά περιγράφονται στο υποβληθέν επιχειρηματικό σχέδιο και τεκμηριώνονται μέσω της παροχής σχετικών παραστατικών και δικαιολογητικών (Κανονισμός 651/2014, άρθρο 21 παρ. 3 και 18 και άρθρο 22).
- Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης ειδικού σκοπού και Ανακυκλούμενης Πίστωσης για την ανάπτυξη και επέκταση της επιχείρησης, σύμφωνα με το υποβληθέν επιχειρηματικό σχέδιο και τεκμηριώνονται με την υποβολή απαραίτητων παραστατικών (Κανονισμός 651/2014, άρθρο 21 παρ. 3 και 18 και άρθρο 22).

1.3 Σε ποιους απευθύνεται; / Ποιοι είναι οι δικαιούχοι (επιλέξιμες επιχειρήσεις);

Απευθύνεται σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), όπως περιγράφονται στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014.

1.4 Ποιος είναι ο σκοπός των δανείων;

Το Ταμείο θα καλύπτει επιχειρηματικό σχέδιο (Business Plan) η υλοποίηση του οποίου θα αποδεικνύεται με την προσκόμιση απαραίτητων παραστατικών. Το Business Plan περιλαμβάνει:

- επενδύσεις σε ενσώματα ή άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία ή/και
- Κεφάλαιο κίνησης ειδικού σκοπού για την ενίσχυση της ταμειακής ρευστότητας της επιχείρησης και την κάλυψη των καθημερινών αναγκών.
- Ανακυκλούμενη πίστωση με δυνατότητα ανανέωσης έως τρία έτη, για την τόνωση του συναλλακτικού κυκλώματος των επιχειρήσεων.

1.5 Ποιος είναι ο προϋπολογισμός του Ταμείου;

Ο αρχικός προϋπολογισμός του Ταμείου ανέρχεται στα € 300 εκ., προερχόμενος από το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» του ΕΣΠΑ 2021 - 2027, και κατανέμεται ως εξής:

Υποταμείο	€300 εκ.
Γενική Επιχειρηματικότητα	€230 εκ.
Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων	€30 εκ.
Κάλυψη Επιδοτούμενων Τόκων και Διαχειριστικών Αμοιβών	€40 εκ.

Ο προϋπολογισμός του Ταμείου ενισχύθηκε με επιπλέον αμιγώς εθνικούς πόρους ύψους €100 εκατ., οι οποίοι κατανέμονται ως εξής:

- Υποταμείο Γενική Επιχειρηματικότητα: προσθήκη €65,8 εκατ.
- Υποταμείο Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων: προσθήκη €15,5 εκατ.
- Κάλυψη Επιδοτούμενων Τόκων και Διαχειριστικών Αμοιβών : προσθήκη €18,7 εκ.

Ο νέος συνολικός προϋπολογισμός του Ταμείου ανέρχεται πλέον σε €400 εκ. .Η δημόσια συνεισφορά προέρχεται από πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021-2027) και εθνικούς πόρους.

1.6 Ποιες είναι οι γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής;

Οι γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής αφορούν σε όλη την ελληνική επικράτεια.

1.7 Τι σημαίνει Εγγυοδοσία;

Αν η επιχείρηση δεν είναι συνεπής στις δανειακές της υποχρεώσεις και δεν αποπληρώνει τις δόσεις του δανείου, το Ταμείο Εγγυοδοσίας καλύπτει το συμφωνημένο ποσοστό (%) του ληξιπρόθεσμου δανείου.

1.8 Ποια είναι η Εγγύηση του Ταμείου προς τα πιστωτικά ιδρύματα και τι καλύπτει;

Η εγγύηση των απαιτήσεων σε καθυστέρηση του Ταμείου και το ανώτατο όριο του ποσού εγγύησης στο συνολικό χαρτοφυλάκιο των εγγυημένων δανείων εκάστοτε πιστωτικού ιδρύματος παρουσιάζεται στον κάτωθι πίνακα:

Υποταμείο	Εγγύηση	Cap Rate
Γενική Επιχειρηματικότητα	70%	20%
Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων	80%	25%

1.9 Από πότε ισχύει η Εγγύηση;

Η εγγύηση αρχίζει να ισχύει από την ημερομηνία της πρώτης εκταμίευσης του δανείου.

1.10 Ποια είναι η καταληκτική ημερομηνία ένταξης μιας επιχείρησης στο χαρτοφυλάκιο του Ταμείου και ισχύος της εγγύησης από το Ταμείο;

Η τελευταία εκταμίευση του δανείου θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι και τις 31/12/2029. Μέχρι αυτή την καταληκτική ημερομηνία θα πρέπει να έχει εκταμιευθεί ολοσχερώς το δάνειο αφού μέχρι και τις 31/12/2029 τα ποσά που θα εκταμιευθούν καλύπτονται από την εγγύηση.

Η δοθείσα εγγύηση έχει διάρκεια ζωής έως τη μέγιστη διάρκεια εκάστοτε δανείου.

1.11 Πώς ορίζεται το Γεγονός Υπερημερίας δανείου;

Το γεγονός υπερημερίας υφίστανται στην περίπτωση όπου υπάρχει καθυστέρηση σε οφειλόμενη καταβολή πλέον των 90 συνεχόμενων ημερολογιακών ημερών και για οποιαδήποτε αιτία.

1.12 Το ποσό κάλυψης δανείου από απαιτήσεις σε καθυστέρηση, τι αφορά;

Το ποσό οφειλής αφορά το ανεξόφλητο κεφάλαιο του δανείου, όπως αυτό έχει δημιουργηθεί από τις 90 ημέρες συνεχόμενης καθυστέρησης.

1.13 Πώς ορίζεται το Γεγονός Καταγγελίας μιας δανειακής σύμβασης;

- I. Η επέλευση Γεγονότος Υπερημερίας ή/και
- II. η επέλευση άλλου γεγονότος καταγγελίας σύμφωνα με τους όρους της δανειακής σύμβασης, που δίνει δικαίωμα στον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό να καταγγείλει την δανειακή σύμβαση και να επιδιώξει άμεσα την είσπραξη τυχόν οφειλόμενων ποσών.

1.14 Πώς ορίζεται το Γεγονός Κατάπτωσης μιας εγγύησης;

Σημαίνει σωρευτικά:

- I. την επέλευση ενός Γεγονότος Καταγγελίας της δανειακής σύμβασης Τελικού Αποδέκτη και
- II. την άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας από τον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό της δανειακής σύμβασης Τελικού Αποδέκτη (εκτός αν η άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας εμποδίζεται από την εφαρμογή υποχρεωτικών νόμων και κανονισμών που εμποδίζουν ή αδρανοποιούν την άσκηση αυτού του δικαιώματος).

1.15 Ποιες είναι οι εξαιρέσεις από το ποσό κάλυψης δανείου;

Εξαιρούνται οι συμβατικοί τόκοι, οι τόκοι υπερημερίας, κεφαλαιοποιημένοι τόκοι και λοιπά έξοδα και προμήθειες, καθώς επίσης η εισφορά του Ν. 128/1975, κατά τον χρόνο πραγματοποίησης του γεγονότος υπερημερίας του δανείου.

1.16 Ποιος αναλαμβάνει την πιστωτική σχέση με την επιχείρηση;

Η σύναψη δανείων, η εκταμίευση των δανείων και η παρακολούθηση αυτών, θα υλοποιηθούν από τον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό και σύμφωνα με τις εσωτερικές διαδικασίες του. Ο Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός θα έχει τη μόνη άμεση πιστωτική σχέση με την επιχείρηση.

1.17 Ποιο είναι το ανώτατο ύψος των εγγυημένων χαρτοφυλακίων δανείων;

Η συνολική μόχλευση, λαμβάνοντας υπόψη και την προσθήκη των πρόσθετων πόρων ύψους €100 εκατ., διαμορφώνεται ανά Υποταμείο ως εξής:

Ποσά σε €	
Γενική Επιχειρηματικότητα	2,1 δις.
Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων	227,5 εκ.

1.18 Τι είναι το Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης και τι κρατική ενίσχυση;

Ως κρατική ενίσχυση (βάσει του άρθρου 107, παρ. 1 της Συνθήκης για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ΣυνθΛΕΕ) θεωρείται κάθε οικονομικό πλεονέκτημα προς φορείς που ασκούν οικονομική δραστηριότητα (π.χ. επιχειρήσεις), το οποίο σωρευτικά:

- χορηγείται από κρατικούς πόρους άμεσα ή έμμεσα και με οποιαδήποτε μορφή,
- αποτελεί ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων μόνο επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής,
- επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο και νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ενδεικτικά αναφέρονται ως πιθανές μορφές τέτοιας ενίσχυσης οι επιχορηγήσεις, οι εγγυήσεις, οι επιδοτήσεις επιτοκίου κ.λπ. Ορισμένες κρατικές ενισχύσεις μπορεί να κηρυχθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως συμβατές με την κοινή αγορά, διότι δεν νοθεύουν τον ανταγωνισμό.

Το ανώτατο αυτό όριο εκφράζεται ως επιχορήγηση. Για οποιαδήποτε άλλη ενίσχυση, εκτός της επιχορήγησης, πρέπει να υπολογίζεται η αντιστοιχισή της σε επιχορήγηση. Το αποτέλεσμα της αντιστοιχισής αυτής ονομάζεται Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης (ΑΙΕ).

2. Βασικά Χαρακτηριστικά Δανείων

2.1 Ποιο δύναται να είναι το ύψος των δανείων;

Το ανώτατο ύψος δανείων ανά είδος χρηματοδότησης και Υποταμείο:

Υποταμείο	Γενική Επιχειρηματικότητα	Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων

Επενδυτικά Δάνεια έως	€1.600.000 Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 21 παρ.18)	€1.500.000 Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 22)
	€10.000.000 Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 21 παρ. 3)	
Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης Ειδικού Σκοπού & Ανακυκλούμενη πίστωση έως	€500.000 Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 21 παρ. 3 & 18)	€200.000 Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 22)

Σε κάθε περίπτωση με την τήρηση των κανόνων κρατικών ενισχύσεων.

2.2 Ποιο είναι το κατώτατο ύψος του δανείου;

Το κατώτατο ύψος δανείου ανέρχεται στις 10.000 €.

Σημειώνεται ότι η πρώτη καταβολή (εφάπαξ ή τμηματική) δεν δύναται να είναι μικρότερη του κατώτατου ύψους του δανείου.

2.3 Ποια είναι η διάρκεια εκάστοτε δανείου-εγγύησης;

Η διάρκεια των δανείων είναι η εξής:

Υποταμείο	Γενική Επιχειρηματικότητα	Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων
Επενδυτικά Δάνεια	Από 5 έως 10 έτη, συμπεριλαμβανομένης τυχόν περιόδου χάριτος έως 24 μήνες Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 21 παρ.18)	Από 5 έως 10 έτη, συμπεριλαμβανομένης τυχόν περιόδου χάριτος έως 24 μήνες Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 22)
	Από 5 έως 12 έτη, συμπεριλαμβανομένης τυχόν περιόδου χάριτος έως 24 μήνες Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 21 παρ. 3)	
Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης Ειδικού Σκοπού	Από 2 έως 5 έτη, συμπεριλαμβανομένης τυχόν περιόδου χάριτος έως 12 μήνες Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 21 παρ. 3 & 18)	Από 2 έως 5 έτη, συμπεριλαμβανομένης τυχόν περιόδου χάριτος έως 12 μήνες Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 22)
Ανακυκλούμενη πίστωση	Μέγιστη διάρκεια χορήγησης του πιστωτικού ορίου έως τρία (3) έτη. Στη συνέχεια θα επέρχεται συμβατικά αυτόματη μετατροπή του πιστωτικού ορίου σε τοκοχρεωλυτικό/χρεολυτικό Δάνειο για το υπόλοιπο της διάρκειας της Σύμβασης του Τελικού Αποδέκτη ή αποπληρωμή του άληκτου κεφαλαίου	Μέγιστη διάρκεια χορήγησης του πιστωτικού ορίου έως τρία (3) έτη. Στη συνέχεια θα επέρχεται συμβατικά αυτόματη μετατροπή του πιστωτικού ορίου σε τοκοχρεωλυτικό/χρεολυτικό Δάνειο για το υπόλοιπο της διάρκειας της Σύμβασης του Τελικού Αποδέκτη ή αποπληρωμή του άληκτου κεφαλαίου

	κατόπιν αιτήματος του Τελικού Αποδέκτη. Στα πιστωτικά όρια δεν παρέχεται περίοδος χάριτος. Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 21 παρ. 3 & 18)	κατόπιν αιτήματος του Τελικού Αποδέκτη. Στα πιστωτικά όρια δεν παρέχεται περίοδος χάριτος. Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 22)
--	--	--

Σημειώνεται ότι, τυχόν Περίοδος Χάριτος συμπεριλαμβάνεται στη συνολική διάρκεια του δανείου.

2.4 Παρέχεται Περίοδος Χάριτος;

Δύναται η χορήγηση περιόδου χάριτος όσον αφορά το κεφάλαιο. Αναλυτικά ανά είδος χρηματοδότησης:

Επενδυτικά Δάνεια	Δυνατότητα περιόδου χάριτος έως 24 μήνες
Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης Ειδικού Σκοπού	Δυνατότητα περιόδου χάριτος έως 12 μήνες
Ανακυκλούμενη πίστωση	Δεν παρέχεται περίοδος χάριτος

2.5 Υφίσταται προμήθεια εγγύησης;

Όχι, δεν υφίσταται προμήθεια εγγύησης δεδομένου ότι επιχορηγείται από το Ταμείο.

2.6 Τι τιμολογιακή πολιτική ακολουθείται και τι εξασφαλίσεις απαιτούνται;

Το όφελος της συνεισφοράς Ταμείου προς το χρηματοδοτικό μέσο, μεταβιβάζεται εξ ολοκλήρου στις επιχειρήσεις με την παροχή της εγγύησης.

➤ **Επιτόκιο:** Το επιτόκιο των δανείων επιβαρύνει την επιχείρηση και μπορεί να συμφωνηθεί κυμαινόμενο (μηνιαίο ή τρίμηνο ή εξάμηνο Euribor + περιθώριο επιτοκίου) ή σταθερό και θα εξαρτηθεί από την τιμολογιακή πολιτική του κάθε πιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνοντας υπόψη και τον μηχανισμό μετακύλισης του οφέλους της εγγύησης προς την επιχείρηση. Το Πιστωτικό Ίδρυμα θα παρέχει στα εγγυημένα δάνεια του Ταμείου, τιμές επιτοκίου ουσιαδώς και σημαντικά μικρότερες από τις τιμές του μεσοσταθμικού επιτοκίου του 2023 για κάθε κατηγορία κινδύνου.

Το επιτόκιο επιβαρύνεται με την εισφορά του Ν.128/75 (σήμερα 0,60% ετησίως), σε όσες χρηματοδοτήσεις οφείλεται τέτοια εισφορά.

Σημειώνεται ότι το σταθερό επιτόκιο του δανείου ή το περιθώριο επιτοκίου για τις περιπτώσεις κυμαινόμενων επιτοκίων, καθ' όλη τη διάρκεια του δανείου δεν επιτρέπεται να αυξηθεί, ενώ σε κάθε περίπτωση δεν δύναται να είναι μεγαλύτερο από την ανώτατη τιμή των προσφερόμενων επιτοκίων ή περιθωρίων επιτοκίου σύμφωνα με την υποβληθείσα πρόταση υποβολής εκδήλωσης ενδιαφέροντος του πιστωτικού ιδρύματος.

Σε περίπτωση τροποποίησης της δανειακής σύμβασης, το σταθερό επιτόκιο ή το περιθώριο του επιτοκίου, προς διευκόλυνση της επιχείρησης, δύναται να μειωθεί, χωρίς προηγούμενη έγκριση της HDB.

➤ **Εξασφαλίσεις:** Σε εξασφάλιση της απαίτησης από τα δάνεια είναι δυνατόν να λαμβάνονται, πέραν της εγγύησης του Ταμείου Εγγυοδοσίας, και πρόσθετες καλύψεις (ενοχικές ή/και εμπράγματατες εξασφαλίσεις). Αναλυτικά:

- Για δάνεια μέχρι €50.000 λαμβάνονται μόνο ενοχικές εξασφαλίσεις.
- Για δάνεια άνω των €50.001, το πιστωτικό ίδρυμα δύναται να ζητήσει εμπράγματατες εξασφαλίσεις οι οποίες δεν μπορούν να ξεπερνούν το 30% του δανείου.

Για λόγους διαφάνειας και προς ενημέρωση των επιχειρήσεων, τα ανωτέρω στοιχεία έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της HDB.

2.7 Είναι υποχρεωτική η λήψη εξασφαλίσεων είτε ενοχικών είτε εμπράγματων από το πιστωτικό ίδρυμα;

Δεν είναι υποχρεωτική η ύπαρξη εξασφάλισης, συνεπώς ο Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός κατόπιν αξιολόγησης της αίτησης χρηματοδότησης της επιχείρησης και ανάλογα την πιστοληπτική διαβάθμισή της δύναται να μη λάβει εξασφαλίσεις.

2.8 Επιδoteίται το επιτόκιο του δανείου;

Παρέχεται διετής επιδότηση του επιτοκίου ύψους έως 3%. Στον κάτωθι πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά το ύψος του επιτοκίου και οι προϋποθέσεις λήψης της επιδότησης ανά Υποταμείο και κατηγορία Περιφέρειας:

Σκοπός Δανείου	Γενική Επιχειρηματικότητα	Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων
Επενδυτικά Δάνεια	Ύψος 2% Περιφέρειες Αττικής και Νοτίου Αιγαίου (Περιφέρειες σε μετάβαση)	Ύψος 2% Περιφέρειες Αττικής και Νοτίου Αιγαίου (Περιφέρειες σε μετάβαση)
	Ύψος 3% Στις λοιπές Περιφέρειες της χώρας (λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες)	Ύψος 3% Στις λοιπές Περιφέρειες της χώρας (λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες)
Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης Ειδικού Σκοπού	Χ Σε περίπτωση που επιχείρηση έχει χρηματοδοτηθεί στο παρελθόν από χρηματοδοτικό μέσο της ΕΑΤ	✓ Σε όλες τις επιχειρήσεις
	Ύψος 2% Περιφέρειες Αττικής και Νοτίου Αιγαίου (Περιφέρειες σε μετάβαση)	Ύψος 2% Περιφέρειες Αττικής και Νοτίου Αιγαίου (Περιφέρειες σε μετάβαση)

	Ύψος 3% Στις λοιπές Περιφέρειες της χώρας (λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες)	Ύψος 3% Στις λοιπές Περιφέρειες της χώρας (λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες)
Ανακυκλούμενη πίστωση	X	

Σημειώνεται ότι:

- Σε περίπτωση χορήγησης ανακυκλούμενης πίστωσης **δεν θα παρέχεται επιδότηση επιτοκίου.**
- Η επιδότηση επιτοκίου αποτελεί πρόσθετη ενίσχυση η οποία συνυπολογίζεται στην σώρευση των κρατικών ενισχύσεων.
- Μετά την πάροδο του χρονικού διαστήματος επιδότησης του επιτοκίου, οι τόκοι θα καταβάλλονται από την επιχείρηση.
- Για το υποπρόγραμμα Γενική Επιχειρηματικότητα, η επιχείρηση δύναται να επιλέξει εάν επιθυμεί την λήψη επιδότησης επιτοκίου προκειμένου να διαμορφωθεί το τελικό ύψος του δανείου.

2.9 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις διατήρησης της επιδότησης του επιτοκίου;

Προϋπόθεση διατήρησης της επιδότησης του επιτοκίου είναι η επιχείρηση να μην εμφανίζει οφειλές άνω των 90 ημερών συνεχούς ληξιπροθεσμίας από κάθε αιτία από το δάνειο. Συνεπώς, σε περίπτωση εμφάνισης ληξιπρόθεσμων οφειλών στο δάνειο ως ανωτέρω, κατά τη διάρκεια των 2 πρώτων ετών, η επιδότηση του επιτοκίου παύει και οι τόκοι καταβάλλονται εφεξής στο πιστωτικό ίδρυμα από την επιχείρηση.

2.10 Δύναται να ανασταλεί απόφαση διακοπής επιδότησης του επιτοκίου;

Όχι, σε περίπτωση παύσης της επιδότησης του επιτοκίου, αυτή είναι οριστική και δεν παρέχεται εκ νέου στην περίπτωση μεταγενέστερης εξόφλησης των ληξιπρόθεσμων οφειλών.

2.11 Η εισφορά του Ν.128/75 επιδοτείται;

Όχι, η εισφορά του Ν.128/75 (σήμερα 0,60%) δεν επιδοτείται.

2.12 Τυχόν τόκοι υπερημερίας, δύναται να επιδοτηθούν;

Όχι, ενδεχόμενοι τόκοι υπερημερίας δεν επιδοτούνται.

2.13 Υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί αναφορικά με την υπογραφή της εκάστοτε δανειακής συμβάσης;

Η σύμβαση του δανείου θα πρέπει να έχει υπογραφεί εντός:

- πέντε (5) μηνών από την ημερομηνία έγκρισης για τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης ειδικού σκοπού, και
- έξι (6) μηνών από την ημερομηνία έγκρισης για τα δάνεια επενδυτικού σκοπού.

Σε κάθε περίπτωση, η υπογραφή της δανειακής σύμβασης θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί το αργότερο έως τις 31.12.2029.

Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης των ανωτέρω προθεσμιών, δεν θα χορηγείται καμία παράταση και η σχετική έγκριση θα ανακαλείται από την ΕΑΤ.

2.14 Υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί αναφορικά με τις εκταμιεύσεις δανείων;

Ναι, υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί. Η εκταμίευση του δανείου δύναται να πραγματοποιηθεί εφάπαξ ή τμηματικά, με καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης όλων εκταμιεύσεων την **31/12/2029**.

- Η πρώτη εκταμίευση του δανείου θα υλοποιείται το αργότερο πέντε (5) μήνες μετά την υπογραφή της δανειακής σύμβασης. Παρέχεται η δυνατότητα παράτασης εκταμίευσης έως ένα (1) μήνα από την καταληκτική ημερομηνία λήξης του πεντάμηνου διαστήματος που προβλέπεται συμβατικά για το Ταμείο κατόπιν υποβολής σχετικού αιτήματος από τον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό και μόνο για περιπτώσεις κωλύματος λόγω ανωτέρας βίας ή διοικητικού κωλύματος μη υπαιτιότητας του τελικού αποδέκτη ή του Χρηματοπιστωτικού Οργανισμού, συνοδευόμενου από σχετική αιτιολόγηση.
- Μέγιστη περίοδος εκταμίευσης 36 μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της δανειακής σύμβασης.

2.15 Δύναται η λήψη της πρώτης και μοναδικής κατοικίας των φορέων της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης ως εξασφάλιση για τη χρηματοδότηση;

Στο πλαίσιο του Ταμείου δεν επιτρέπεται η προσημείωση της μόνιμης και μοναδικής κατοικίας φυσικών προσώπων – πιστούχων ή τρίτων ή εγγυητών.

2.16 Ποιο είναι το διαχειριστικό κόστος;

Τυχόν έξοδα φακέλου καθορίζονται από την τιμολογιακή πολιτική εκάστοτε πιστωτικού ιδρύματος για αντίστοιχες χρηματοδοτήσεις, ως αυτή ισχύει κατά την περίοδο έγκρισης του δανείου. Επισημαίνεται ότι δεν επιτρέπεται η κάλυψη των εν λόγω εξόδων μέσω της χρηματοδότησης.

2.17 Δύναται να πραγματοποιηθεί ρύθμιση σε δάνειο;

Ο Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός δύναται να διαπραγματευτεί την ρύθμιση της οφειλής της επιχείρησης η οποία δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της σύμφωνα με την δανειακή σύμβαση, και να διαφοροποιήσει του όρους της δανειακής σύμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι δεν αυξάνεται η εγγυητική ευθύνη της ΕΑΤ σε σύγκριση προς την αρχική και λαμβάνοντας υπόψη θέματα που επηρεάζονται από τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Διευκρινίζεται ότι επιτρέπεται η ένταξη στον Εξωδικαστικό Μηχανισμό Ρύθμισης Οφειλών, σύμφωνα με τον Ν. 4738/2020.

2.18 Επιτρέπεται η πρόωρη μερική ή ολική εξόφληση του δανείου;

Επιτρέπεται η πρόωρη μερική ή ολική εξόφληση του δανείου, δίχως ποινή ή άλλη επιβάρυνση.

2.19 Ποιο καθεστώς κρατικών ενισχύσεων τελικών αποδεκτών διέπει το Ταμείο;

Το Ταμείο θα υλοποιηθεί με βάση τον Κανονισμό ΕΕ 651/2014 (ΓΑΚ), όπως εκάστοτε ισχύει, και ειδικότερα σύμφωνα με τα άρθρα 21 (παρ. 3 & 18) και 22.

3. Οδηγίες Αίτησης Χρηματοδότησης/Επιλεξιμότητα

3.1 Πού/Πώς υποβάλλονται τα αιτήματα χρηματοδότησης;

Οι επιχειρήσεις με σκοπό να λάβουν χρηματοδότηση θα πρέπει να υποβάλουν:

- i. Ολοκληρωμένη αίτηση στην πλατφόρμα KYC (Know Your Customer) της HDB μέσω του δικτυακού τόπου www.hdb.gr. Ύστερα από μία σειρά ελέγχων που πραγματοποιούνται από την HDB (ενδεικτικά: έλεγχο ύπαρξης φορολογικής ή/και ασφαλιστικής ενημερότητας, φερεγγυότητας κ.α.), η αίτηση η οποία θα έχει περάσει επιτυχώς τους ανωτέρω ελέγχους, θα προωθείται μέσω της πλατφόρμας στα πιστωτικά ιδρύματα που έχει επιλέξει, μεταξύ αυτών που είναι συμβεβλημένοι και αφορούν το Ταμείο για την υποβολή μη δεσμευτικής προσφοράς.

Κάθε αίτηση λαμβάνει έναν μοναδικό κωδικό και η ενδιαφερόμενη επιχείρηση θα ενημερώνεται για την έγκριση ή την απόρριψη της αίτησης του με μήνυμα στα εισηγμένα στην πλατφόρμα KYC στοιχεία του ατόμου επικοινωνίας και σε περίπτωση απόρριψης στο στάδιο του ελέγχου από την HDB, κοινοποιούνται και οι λόγοι της απόρριψης στον ενδιαφερόμενο. Για τους επιτυχόντες θα υπάρχει ενημέρωση μέσω μηνύματος για τον τρόπο συνέχισης του ελέγχου της αιτήσεώς τους.

- ii. Στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣΚΕ), μέσω του δικτυακού τόπου <https://app.opske.gr/> όπου καταχωρείται ο μοναδικός κωδικός από την πλατφόρμα KYC της EAT για το Πιστωτικό Ίδρυμα.

- iii. Στον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό από τον οποίο επιθυμεί να χρηματοδοτηθεί και έχει λάβει ήδη μη δεσμευτική προσφορά μέσω του KYC για την αξιολόγησή της αίτησης και απαιτούμενων δικαιολογητικών.

Επιπλέον, η επιχείρηση συμπληρώνει Ερωτηματολόγιο Αυτοαξιολόγησης σε 3 βασικά κριτήρια: Περιβαλλοντικά, Κοινωνικά και Εταιρικής Διακυβέρνησης (ESG) στην πλατφόρμα ESG Tracker by HDB, μέσω του δικτυακού τόπου <https://esgtracker.hdb.gr/>. Η συμπλήρωση του εν λόγω ερωτηματολογίου είναι απαραίτητη, προκειμένου να δύναται να υποβληθεί η αίτηση χρηματοδότησης στον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό. Διευκρινίζεται ότι τα αποτελέσματα της αυτοαξιολόγησης δεν αποτελούν κριτήριο επιλεξιμότητας της επιχείρησης στο πρόγραμμα.

3.2 Σε περίπτωση λανθασμένης επιλογής κατηγορίας δράσης στο KYC, ο τελικός αποδέκτης θα πρέπει να υποβάλλει αίτημα εκ νέου στο ΟΠΣΚΕ;

Σωστά, δεδομένου ότι τα συστήματα KYC και ΟΠΣΚΕ συνδέονται θα πρέπει να υποβληθεί νέο αίτημα με τη σωστή καταχώρηση και επιλογή κατηγορίας δράσης.

Διευκρινίζεται ότι στο KYC δεν πραγματοποιείται έλεγχος των κριτηρίων επιλεξιμότητας.

3.3 Πώς υλοποιείται η αξιολόγηση των αιτήσεων χρηματοδότησης;

Η αξιολόγηση των αιτήσεων χρηματοδότησης υλοποιείται με τη μέθοδο της άμεσης διαδικασίας (FiFo). Οι αιτήσεις χρηματοδότησης αξιολογούνται με τήρηση σειράς προτεραιότητας, σύμφωνα με την ημερομηνία υποβολής στον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό.

Τροποποίηση

3.4 Ποιες είναι οι επιλέξιμες επιχειρήσεις;

α) Για τα δύο Υποταμεία οι επιχειρήσεις θα πρέπει να πληρούν σωρευτικά τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

- Να λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα (συμπεριλαμβανομένων απαιτούμενων αδειών λειτουργίας-εφόσον απαιτούνται).
- Να είναι πολύ μικρές, μικρές και Μεσαίες, σύμφωνα με τον ορισμό που αναγράφεται στο Παράρτημα Ι του ΕΚ 651/2014, όπως ισχύει.
- Να δραστηριοποιούνται σε οποιοδήποτε επιλέξιμο ΚΑΔ, σύμφωνα με αναρτημένο στο site της ΕΑΤ Πίνακα Επιλέξιμων ΚΑΔ.
- Έχουν συσταθεί έως και τον χρόνο υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στην πλατφόρμα KYC της ΕΑΤ.
- Να μην είναι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά.
- Να πληρούν τις προϋποθέσεις του Κεφαλαίου Ι του Καν.651/2014.
- Να κρίνονται πιστοληπτικά αποδεκτές σύμφωνα με την ισχύουσα πιστωτική πολιτική και τις εσωτερικές διαδικασίες των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Να είναι τραπεζικά ενήμερες ή να έχουν οφειλή μικρότερη ή ίση των 90 ημερών.
- Να μην συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού του άρθρου 40 του νόμου 4488/17 (Α 137/139/17), όπως ισχύει.
- Να είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερες, τόσο κατά τον χρόνο υποβολής αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος μέσω του KYC της ΗΔΒ, όσο και κατά τον χρόνο εκταμίευσης των δανείων. Επιπλέον, δεν παρουσιάζουν στοιχεία αφερεγγυότητας, σύμφωνα με τα τηρούμενα στοιχεία της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ, τόσο κατά τον χρόνο υποβολής αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος μέσω του KYC της ΗΔΒ, όσο και κατά τον χρόνο εκταμίευσης των δανείων.
- Να μην είναι προβληματικές επιχειρήσεις όπως ορίζονται στο σημείο 18 του άρθρου 2 του Καν. ΕΕ 651/2014 κατά τη στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης ήτοι κατά την στιγμή της πρώτης εκταμίευσης (εφάπαξ ολικής ή τμηματικής).
- Να μην εκκρεμεί εντολή ανάκτησης προηγούμενης παράνομης και ασύμβατης κρατικής ενίσχυσης βάση απόφασης ΕΕ ή ΔΕΕ.
- Εάν έχουν ενταχθεί σε προγράμματα της ΗΔΒ (πρώην ΕΤΕΑΝ) που έληξαν ή βρίσκονται σε ισχύ δεν έχουν εμφανίσει δυσμενή συναλλακτική συμπεριφορά στην αποπληρωμή των οφειλών τους (καταγγελία δανείου ή ληξιπρόθεσμες οφειλές για διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών) ή έχουν εμφανίσει δυσμενή συναλλακτική συμπεριφορά (καταγγελία δανείου) αλλά έχουν εξοφλήσει πλήρως τις οφειλές τους πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης ή εφόσον πρόκειται για πρόγραμμα

εγγυοδοσίας, δεν έχει καταβληθεί το ποσό οφειλής εγγύησης από πλευράς της ΗΔΒ ή εφόσον έχει βεβαιωθεί η εν λόγω οφειλή στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., αυτή έχει ενταχθεί σε καθεστώς ρύθμισης, η οποία συνεχίζει να είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης.

- Πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στο ΟΠΣΚΕ να έχουν εγγραφεί στο Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων του άρθρου 20 του ν.4557/2018 (Α' 139), ως ισχύει, πριν την ημερομηνία υποβολής αίτησης χρηματοδότησης. Σε περίπτωση μη υποχρέωσης εγγραφής στο Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων του άρθρου 20 του ν.4557/2018 (Α' 139), ως ισχύει, θα προσκομίζεται σχετική τεκμηρίωση από την επιχείρηση.
- Να έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης για τα Κριτήρια ESG στο ESG Tracker της EAT (<https://esgtracker.hdb.gr/en/home/#>), και έχουν υποβάλει στον ΕΧΟ κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης το ESG Tracker Performance Report σε μορφή PDF, όπου αποτυπώνεται η απόδοσή τους στα κριτήρια αυτά. Εναλλακτικά, κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης στον ΕΧΟ δύνανται να υποβληθεί επιβεβαίωση για την ολοκληρωμένη υποβολή του ερωτηματολογίου αυτοαξιολόγησης στο ESG Tracker (Submission Confirmation σε μορφή pdf ή mail) με την ρητή υποχρέωση υποβολής του ESG Tracker Performance Report έως την υπογραφή της σύμβασης Δανείου. Επισημαίνεται, ότι το ως άνω ESG Report δεν θα αξιολογείται από τον ΕΧΟ αναφορικά με μια Σύμβαση Τελικού Αποδέκτη είτε σε επίπεδο ESG κριτηρίων είτε σε επίπεδο διαμόρφωσης πιστωτικού προφίλ Τελικού Αποδέκτη.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση επιλογής καθεστώτος ενίσχυσης βάσει του άρθρου 21 παρ. 3 του ΕΕ 651/2014, οι ΜμΕ επιπλέον των ανωτέρω προϋποθέσεων που αφορούν και τα δύο Υποταμεία, θα πρέπει να πληρούν τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις (α) ή (β) ή (γ):

α) να μην ασκούν δραστηριότητες σε καμία αγορά ή

β) να δραστηριοποιούνται σε οποιαδήποτε αγορά για οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:

- λιγότερο από 10 έτη μετά την καταχώρισή τους (ως ημερομηνία λήψης ΑΦΜ), ή
- λιγότερο από 7 έτη μετά την πρώτη εμπορική τους πώληση.

Σημειώνεται όταν έχει εφαρμοστεί μία από τις περιόδους επιλεξιμότητας που αναφέρονται στα σημεία (i) και (ii) σε μια δεδομένη επιχείρηση, μόνο αυτή η περίοδος μπορεί να εφαρμόζεται και σε κάθε μεταγενέστερη ενίσχυση για χρηματοδότηση προς την ίδια επιχείρηση.

Για επιχειρήσεις που έχουν εξαγοράσει άλλη επιχείρηση ή έχουν συσταθεί μέσω συγχώνευσης, η περίοδος επιλεξιμότητας που εφαρμόζεται περιλαμβάνει επίσης τις δραστηριότητες της εξαγορασθείσας επιχείρησης ή των συγχωνευθεισών επιχειρήσεων, αντίστοιχα, με εξαίρεση τις εξ αγορασθείσες ή συγχωνευθείσες επιχειρήσεις των οποίων ο κύκλος εργασιών αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 10 % του κύκλου εργασιών της αποκτώσας επιχείρησης κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της εξαγοράς ή, στην περίπτωση επιχειρήσεων που έχουν συσταθεί μέσω συγχώνευσης, λιγότερο από το 10 % του συνδυασμένου κύκλου εργασιών των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της συγχώνευσης.

Όσον αφορά την περίοδο επιλεξιμότητας που αναφέρεται στο σημείο (i), εφόσον εφαρμόζεται, για τις επιχειρήσεις που δεν υπόκεινται σε καταχώριση, η περίοδος επιλεξιμότητας αρχίζει από τη στιγμή που η επιχείρηση ξεκινά την οικονομική της δραστηριότητα ή από τη στιγμή που καθίσταται υπόχρεη καταβολής φόρου για την οικονομική της δραστηριότητα, όποια από τις δύο χρονικές στιγμές προηγείται.

(γ) χρειάζονται αρχική επένδυση¹ η οποία, βάσει επιχειρηματικού σχεδίου που καταρτίζεται ενόψει μιας νέας οικονομικής δραστηριότητας, είναι υψηλότερη του 50 % του μέσου ετήσιου κύκλου εργασιών τους κατά τα προηγούμενα πέντε έτη.

- επενδύσεις που βελτιώνουν σημαντικά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις της δραστηριότητας σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 2,
- άλλες περιβαλλοντικά βιώσιμες επενδύσεις όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 1) του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 και
- επενδύσεις που αποσκοπούν στην αύξηση της ικανότητας εξόρυξης, διαχωρισμού, διύλισης, επεξεργασίας ή ανακύκλωσης κρίσιμης πρώτης ύλης που παρατίθεται στο παράρτημα IV του Καν.651/2014.

Η Εγγύηση μπορεί επίσης να καλύπτει επενδύσεις συνέχειας που πραγματοποιούνται σε επιλέξιμες επιχειρήσεις, ακόμη και μετά την περίοδο επιλεξιμότητας που αναφέρεται στην παράγραφο 3 στοιχείο β), εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- A. δεν γίνεται υπέρβαση του συνολικού ποσού της χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου που αναφέρεται στην παράγραφο 8.
- B. η δυνατότητα επενδύσεων συνέχειας είχε προβλεφθεί στο αρχικό επιχειρηματικό σχέδιο.
- C. η επιχείρηση που λαμβάνει τις επενδύσεις συνέχειας δεν έχει καταστεί «συνδεδεμένη επιχείρηση», κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 3 του παραρτήματος Ι του Καν.651/2014, με άλλη επιχείρηση εκτός από τον ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό ή τον ανεξάρτητο ιδιώτη επενδυτή που παρέχει κεφάλαια χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου στο πλαίσιο του μέτρου, εκτός εάν η νέα οντότητα είναι ΜμΕ.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση επιλογής καθεστώτος ενίσχυσης βάσει του άρθρου 21 παρ.18 του ΕΕ 651/2014, δεν ισχύουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις για τις ΜμΕ ως παρ.3.

b) Για το Υποταμείο «**Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων**» οι επιχειρήσεις επιπλέον των ανωτέρω προϋποθέσεων που αφορούν και τα δύο Υποταμεία, θα πρέπει να πληρούν σωρευτικά και τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

- A. λειτουργούν έως και πέντε (5) έτη από την έναρξη, ήτοι από την ημερομηνία κατά την οποία είτε αρχίζει την οικονομική της δραστηριότητα είτε καθίσταται υπόχρεες σε

¹ «αρχική επένδυση»: ένα από τα ακόλουθα:

α) επένδυση σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού σχετικά με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

- τη δημιουργία νέας εγκατάστασης·
- την επέκταση της παραγωγικής ικανότητας υφιστάμενης εγκατάστασης·
- τη διαφοροποίηση της παραγωγής υφιστάμενης εγκατάστασης σε προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν παρήγαγε προηγουμένως η εγκατάσταση· ή
- θεμελιώδη αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία των προϊόντων ή στη συνολική παροχή των υπηρεσιών που αφορά η επένδυση στην εγκατάσταση·

β) απόκτηση στοιχείων ενεργητικού που ανήκουν σε εγκατάσταση που έχει κλείσει ή θα είχε κλείσει εάν δεν είχε αγοραστεί. Η απλή εξαγορά των μετοχών μιας επιχείρησης δεν χαρακτηρίζεται αρχική επένδυση. Συνεπώς, η επένδυση αντικατάστασης δεν συνιστά αρχική επένδυση·

καταβολή φόρου για την συγκεκριμένη δραστηριότητα, και έως την ημερομηνία απόκτησης του έννομου δικαιώματος χορήγησης της ενίσχυσης, η οποία αντιστοιχεί στην καταβολή της πρώτης δόσης.

Β. μην έχουν δημιουργηθεί μέσω συγχώνευσης ή απορρόφησης.

Σημειώνεται ότι βάσει του άρθρου 22 του ΕΕ 651/2014, είναι επιλέξιμες οιοσδήποτε μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο μικρές επιχειρήσεις, έως και πέντε έτη μετά την καταχώρισή τους, οι οποίες πληρούν τις ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

(α) δεν έχουν αναλάβει την δραστηριότητα άλλης επιχείρησης, εκτός εάν ο κύκλος εργασιών της νεοαποκτηθείσας δραστηριότητας αντιπροσωπεύει λιγότερο από το 10% του κύκλου εργασιών των επιλέξιμων επιχειρήσεων κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της ανάληψης·

(β) δεν έχουν ακόμη προβεί σε διανομή κερδών.

(γ) δεν έχουν εξαγοράσει άλλη επιχείρηση ή δεν έχουν συσταθεί μέσω συγχώνευσης, εκτός εάν ο κύκλος εργασιών της εξαγοραζόμενης επιχείρησης αντιπροσωπεύει λιγότερο από το 10% του κύκλου εργασιών της επιλέξιμης επιχείρησης κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της εξαγοράς ή ο κύκλος εργασιών της συγχωνευμένης επιχείρησης που σχηματίζεται μέσω συγχώνευσης είναι λιγότερο από 10% πιο υψηλός από τον συνδυασμένο κύκλο εργασιών που είχαν οι συγχωνευόμενες επιχειρήσεις στα χρηματοοικονομικά έτη πριν την συγχώνευση.

Επισημάνσεις:

- Για τις επιλέξιμες επιχειρήσεις που δεν υπόκεινται σε καταχώριση, η πενταετής περίοδος επιλεξιμότητας αρχίζει από τη στιγμή που η επιχείρηση ξεκινά την οικονομική της δραστηριότητα ή από τη στιγμή που καθίσταται υπόχρεη καταβολής φόρου για την οικονομική της δραστηριότητα, αναλόγως με το ποια από τις δύο χρονικές στιγμές προηγείται.
- Κατά παρέκκλιση από το πρώτο εδάφιο στοιχείο γ), οι επιχειρήσεις που έχουν συσταθεί μέσω συγχώνευσης επιχειρήσεων επιλέξιμων για ενίσχυση δυνάμει του παρόντος άρθρου θεωρούνται επίσης επιλέξιμες επιχειρήσεις, έως και πέντε έτη μετά την ημερομηνία καταχώρισης της παλαιότερης από τις συγχωνευόμενες επιχειρήσεις.
- Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν συσταθεί ήτοι να διαθέτουν νομική μορφή και Α.Φ.Μ. ή να έχουν κάνει έναρξη σε περίπτωση ατομικής επιχείρησης, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στο ΚΥC.

Οι ανωτέρω συνθήκες αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις επιλεξιμότητας και συμμετοχής των επιχειρήσεων στο Ταμείο. Η μη ικανοποίηση κάθε μίας εξ αυτών ή η ελλιπής ή ανύπαρκτη τεκμηρίωση για την ικανοποίησή τους, αποτελεί αυτοτελή λόγο απόρριψης της αίτησης χρηματοδότησης για τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό ανεξάρτητα από την πλήρωση των κριτηρίων της πιστοληπτικής του πολιτικής.

3.5 Τι ισχύει όταν μία επιχείρηση δραστηριοποιείται τόσο στους τομείς που εξαιρούνται, όσο και στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ταμείου;

Όταν μια επιχείρηση δραστηριοποιείται τόσο στους τομείς που εξαιρούνται, όσο και στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Πρόσκλησης και των σχετικών κανονισμών, τότε τα κριτήρια επιλεξιμότητας και οι σχετικοί κανονισμοί εφαρμόζονται στις ενισχύσεις που χορηγούνται στους τομείς ή δραστηριότητες της δεύτερης αυτής περίπτωσης, υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται, με τα κατάλληλα μέσα, ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων ή η διάκριση των δαπανών, και ότι οι δραστηριότητες που ασκούνται στους εξαιρούμενους τομείς δεν επωφελούνται από τις ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της πρόσκλησης και των σχετικών κανονισμών στους επιλέξιμους τομείς.

3.6 Για τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να ενταχθούν στο ΤΕΠΙΧ III πώς εξετάζεται η νόμιμη λειτουργία τους;

Αρχικά θα πρέπει να εξετάζεται ότι υφίσταται νόμιμη άδεια λειτουργίας για τον ΚΑΔ επένδυσης. Αν απαιτείται Άδεια Λειτουργίας και υπάρχει τότε δεν απαιτείται να εξεταστούν οι άλλοι ΚΑΔ. Αν ο ΚΑΔ επένδυσης αφορά δραστηριότητα για την οποία απαλλάσσεται της απαίτησης Άδειας Λειτουργίας, τότε εξετάζονται και έτεροι ΚΑΔ στους οποίους η επιχείρηση δραστηριοποιείται.

3.7 Δύναται να χρηματοδοτηθεί επιχείρηση για δευτερεύουσα επιλέξιμη δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του αν είναι επιλέξιμος ο κύριος ΚΑΔ ή/και ο ΚΑΔ με τα μεγαλύτερα έσοδα;

Ναι, δύναται να χρηματοδοτηθεί επιχείρηση για δευτερεύουσα επιλέξιμη δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του αν είναι επιλέξιμος ο Κύριος ΚΑΔ ή/και ο ΚΑΔ με τα μεγαλύτερα έσοδα.

3.8 Ποιες οι προϋποθέσεις για την χρηματοδότηση μιας επιχείρησης για δευτερεύουσες δραστηριότητες βάσει των ΚΑΔ που έχουν δηλωθεί;

Αναφορικά με την δραστηριοποίηση μιας επιχείρησης με βάση κάποιον δευτερεύοντα ΚΑΔ, θα πρέπει να προκύπτει ότι υπάρχει άδεια λειτουργίας και ότι υφίσταται οικονομική δραστηριότητα για τον συγκεκριμένο ΚΑΔ, δεν πρόκειται δηλαδή για έναν ανενεργό ΚΑΔ. Αν ο ΚΑΔ επένδυσης αφορά δραστηριότητα για την οποία απαλλάσσεται της απαίτησης Άδειας Λειτουργίας, τότε εξετάζονται και έτεροι ΚΑΔ στους οποίους η επιχείρηση δραστηριοποιείται.

3.9 Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στον ΚΑΔ Επένδυσης και τον Τόπο Επένδυσης;

Οι ΚΑΔ ελέγχονται σε συσχέτιση με τον τόπο, οπότε θα πρέπει ο ΚΑΔ να υπάρχει καταχωρημένος και στην ΑΑΔΕ στον τόπο που καταχωρείται ως Τόπος Επένδυσης. Ειδικότερα για τα Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης Ειδικού Σκοπού και Ανακυκλούμενης Πίστωσης, ως Τόπος Επένδυσης δηλώνεται η έδρα της επιχείρησης.

3.10 Υπάρχει η δυνατότητα να καταχωρηθεί στο ΟΠΣΚΕ νέος τόπος εγκατάστασης για την χρηματοδοτούμενη επένδυση ή/και νέος ΚΑΔ στην περίπτωση που κατά το χρόνο αίτησης στο ΟΠΣΚΕ αυτοί δεν είναι καταχωρημένοι στην ΑΑΔΕ;

Υπάρχει η δυνατότητα καταχώρησης στο ΟΠΣΚΕ νέου τόπου εγκατάστασης ή νέου ΚΑΔ στον τόπο επένδυσης στην περίπτωση που κατά το χρόνο αίτησης στο ΟΠΣΚΕ αυτοί δεν είναι καταχωρημένοι στην ΑΑΔΕ, με την υποχρέωση οι επιχειρήσεις να προβούν στις σχετικές καταχωρήσεις στην ΑΑΔΕ πριν την αίτηση χρηματοδότησης στην Τράπεζα.

3.11 Οι δαπάνες για τη στήριξη της μετεγκατάστασης της έδρας μιας επιχείρησης είναι επιλέξιμες;

Οι δαπάνες για τη στήριξη της μετεγκατάστασης δεν είναι επιλέξιμες για συνεισφορά από το Ταμείο, σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕ 1060/2021 και συγκεκριμένα το Άρθρο 66 “Μετεγκατάσταση”.

3.12 Επιχειρήσεις δίχως εργαζόμενους είναι επιλέξιμες;

Επιχειρήσεις που δεν απασχολούν προσωπικό είναι επιλέξιμες.

3.13 Επιχειρήσεις με έδρα στην Ελλάδα που λειτουργούν ως υποκαταστήματα εταιριών του εξωτερικού είναι επιλέξιμες;

Τα υποκαταστήματα εταιριών του εξωτερικού είναι επιλέξιμα εφόσον έχουν εμπορική δραστηριότητα.

3.14 Δύναται να χρηματοδοτηθεί μέσω του Ταμείου η αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού;

Δεν δίνεται η δυνατότητα αυτή στο πλαίσιο του προγράμματος.

3.15 Δύναται να χρηματοδοτηθεί μέσω του Ταμείου η αγορά άδειας ταξί, καθώς και του οχήματος;

Η αγορά νέας άδειας ταξί είναι επιλέξιμη δαπάνη, εφόσον εμπίπτει στη δραστηριότητα 49.32 του NACE 49. Ως άυλο στοιχείο ενεργητικού θα πρέπει να αποτελεί αποσβεστέο στοιχείο, να αγοράζεται σε όρους αγοράς από την αρμόδια Περιφέρεια και να περιλαμβάνεται στα στοιχεία ενεργητικού της επιχείρησης επί τουλάχιστον τρία (3) έτη. Επίσης, η προμήθεια οχήματος ταξί είναι επιλέξιμη, εφόσον το μεταφορικό μέσο είναι επαγγελματικής χρήσης, αμιγώς ηλεκτρικό, χρησιμοποιείται για την κάλυψη αποκλειστικά των αναγκών της επιχείρησης, είναι καινούργιο, αμεταχειριστό και στην κυριότητα της επιχείρησης.

3.16 Δύναται να χρηματοδοτηθεί η αγορά άδειας και εξοπλισμού φαρμακείου από το Ταμείο;

Η αγορά άδειας και εξοπλισμού φαρμακείου δύναται να θεωρηθεί επιλέξιμη δαπάνη, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Η επιχείρηση είναι επιλέξιμη σύμφωνα με τους όρους του Ταμείου.
2. Η αγορά άδειας και εξοπλισμού **δεν συνιστά εξαγορά υφιστάμενης επιχείρησης**, και
3. Ο εξοπλισμός που αποκτάται **δεν είναι μεταχειρισμένος**.

Υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, η χρηματοδότηση είναι επιλέξιμη, ενώ η τελική αξιολόγηση εναπόκειται στον χρηματοπιστωτικό οργανισμό, ο οποίος εξετάζει τη βιωσιμότητα της επένδυσης, την τήρηση των ειδικών όρων του Ταμείου, την επιλεξιμότητα των δαπανών καθώς και τα ανώτατα όρια κρατικών ενισχύσεων.

3.17 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση παραστατικών τα οποία περιλαμβάνουν παρακρατήσεις υπέρ τρίτων;

Ναι, υπό προϋποθέσεις. Κρατήσεις που πραγματοποιούνται από τον δικαιούχο για λογαριασμό τρίτων, **δύνανται να θεωρηθούν επιλέξιμες, υπό την προϋπόθεση ότι αποδίδονται νομίμως στους αρμόδιους φορείς**, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Δεν είναι επιλέξιμες:

- Κρατήσεις υπέρ του ίδιου του δικαιούχου ή
- Κρατήσεις που πραγματοποιούνται για λογαριασμό του, καθώς και
- Ποσά που επιστρέφουν στον ίδιο με οποιονδήποτε τρόπο.

3.18 Οι δαπάνες για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού για τον εφοδιασμό οχημάτων με ηλεκτρική ενέργεια ή ανανεώσιμο υδρογόνο, είναι επιλέξιμες;

Ναι, είναι επιλέξιμες.

3.19 Τα πρατήρια υγρών καυσίμων δύναται να υποβάλλουν αίτημα εγκατάστασης φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων;

Τα πρατήρια υγρών καυσίμων (βενζινάδικα) δύναται να υποβάλλουν αίτημα στο Ταμείο για επενδυτικά σχέδια που σχετίζονται μόνο με επιλέξιμες δραστηριότητες, τηρώντας με τα κατάλληλα μέσα, ξεχωριστή λογιστική παρακολούθηση και διαχωρισμό των δραστηριοτήτων ή διάκριση των δαπανών. Δεν είναι επιλέξιμα προς χρηματοδότηση επενδυτικά σχέδια που αφορούν στην πώληση υγρών καυσίμων και άλλων πετρελαιοειδών. Όμως, οι επιχειρήσεις αυτές με ΚΑΔ 47.30.81.01: Λιανικό εμπόριο (πρατήριο) βενζίνης και πετρελαίου κίνησης, μπορούν να υποβάλλουν αίτηση χρηματοδότησης για επενδυτικά σχέδια που αφορούν άλλες δραστηριότητές τους, όπως διάθεση φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων, λιανική πώληση άλλων αγαθών ή υπηρεσίες πλυντηρίου αυτοκινήτου.

3.20 Οι δαπάνες που συνδέονται με την παραγωγή, την επεξεργασία, τη μεταφορά, τη διανομή, την αποθήκευση ή την καύση ορυκτών καυσίμων, είναι επιλέξιμες;

Σύμφωνα με τον Καν. (ΕΕ) 2021/1058 δεν είναι επιλέξιμες.

3.21 Αναφορικά με δραστηριότητες Real Estate, δύναται να χρηματοδοτηθούν μέσω των προγραμμάτων του ΤΕΠΙΧ III οι κάτωθι περιπτώσεις;

- 1. Κατασκευή κτηρίων / γραφείων με σκοπό την ίδια χρήση**
- 2. Κατασκευή κτηρίων / γραφείων με σκοπό την εκμίσθωση**
- 3. Κατασκευή κτηρίων / γραφείων με σκοπό την μελλοντική μεταπώληση (χρηματοδότηση μέσω Δανείου Κεφαλαίου Κίνησης)**

Η χρηματοδοτική στήριξη επιχειρήσεων που στο πλαίσιο των «ίδιων» δραστηριοτήτων προβαίνουν στην αγορά γης ή ακινήτων, στην κατασκευή ή αναβάθμιση/ανακαίνιση ακινήτων με σκοπό την μεταπώληση ή την εκμίσθωση είναι επιλέξιμη η δαπάνη για την κατασκευή κτηρίων / γραφείων με σκοπό την ίδια χρήση, κατασκευή κτηρίων / γραφείων με σκοπό την εκμίσθωση, κατασκευή κτηρίων / γραφείων με σκοπό την μελλοντική μεταπώληση.

3.22 Μπορεί μια επιχείρηση Real Estate να χρηματοδοτηθεί εκτός από κατασκευή κτηρίου και για αγορά ακινήτου ή επένδυση σε γη;

Ως επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να θεωρηθούν τόσο η κατασκευή όσο και η αγορά ακινήτων, καθώς και η αγορά γης (υπό τον περιορισμό που προβλέπεται αναφορικά με το ποσοστό της δαπάνης αγοράς γης επί του συνολικού κόστους της επένδυσης). Ως κτήρια νοούνται κάθε είδους ακίνητα που δύναται να αξιοποιηθούν για επαγγελματικούς σκοπούς, όπως επαγγελματικοί χώροι, γραφεία, διαμερίσματα κ.ά.

Επισημαίνεται ότι:

- Όσον αφορά την αγορά/κατασκευή κτιρίων, θα πρέπει να διασφαλίζεται και να τεκμηριώνεται πέραν κάθε αμφιβολίας ότι τα κτήρια αυτά αξιοποιούνται αποκλειστικά για επαγγελματικούς σκοπούς στο πλαίσιο της επιχειρηματικής δραστηριότητας του Τελικού Αποδέκτη με στόχο την κερδοφορία, και όχι για προσωπική χρήση ή ad hoc ανάγκες.

- Δεν είναι επιλέξιμη η αγορά ή κατασκευή ακινήτου με σκοπό την χρήση του ως κατοικία και όχι την εμπορική του εκμετάλλευση, είτε πρόκειται για ολόκληρο το κτίριο είτε για μέρος αυτού (π.χ. διαμέρισμα εντός πολυκατοικίας).

- Δεν είναι επιλέξιμη η αγορά ακινήτων εφόσον η επιχείρηση εκμετάλλευσης δεν έχει στην κατοχή της άλλο ακίνητο και η κύρια δραστηριότητά της είναι διαφορετική (δηλ. δεν αποδεικνύεται πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η επένδυση γίνεται αποκλειστικά στο πλαίσιο υφιστάμενης επιχειρηματικής δραστηριότητά της).

Κατ' εξαίρεση, επιλέξιμη μπορεί να θεωρηθεί η αγορά/κατασκευή ακινήτου από νεοσυσταθείσα επιχείρηση που λειτουργεί για χρονικό διάστημα μικρότερο του 1 έτους, που έχει ως κύρια δραστηριότητα την εκμετάλλευση ακινήτων και δεν έχει στην κατοχή της άλλο ακίνητο.

3.23 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση για την αγορά ενός ακινήτου που βρίσκεται στο στάδιο της ανέγερσης; Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση όταν το τίμημα του συμβολαίου καταβάλλεται τμηματικά σε διακριτές χρονικές στιγμές;

Επιλέξιμη δύναται να είναι η δαπάνη για την αγορά κτιριακών εγκαταστάσεων μόνο στην περίπτωση που πρόκειται για ήδη υπάρχοντα κτίρια, τα οποία είναι πλήρως αποπερατωμένα

κατασκευαστικά, υφίστανται νομίμως (με άδεια δόμησης ή τακτοποίηση σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις) και μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα για τον σκοπό της πράξης.

Συνεπώς, κτίριο υπό ανέγερση ή ημιτελές δεν εμπίπτει στην έννοια του «υπάρχοντος κτιρίου».

Επιπλέον, οποιαδήποτε χρηματοδότηση που συνδέει την τμηματική καταβολή του τιμήματος με την πρόοδο των εργασιών ανέγερσης μετατρέπει την πράξη από αγορά ακινήτου σε χρηματοδότηση της κατασκευής του.

3.24 Σε περίπτωση αγοράς ακινήτου, είναι δυνατή η εκταμίευση της χρηματοδότησης με την προσκόμιση συμβολαιογραφικού προσυμφώνου αντί του συμβολαίου αγοραπωλησίας;

Το συμβολαιογραφικό προσύμφωνο αποτελεί προκαταρκτικό στάδιο της διαδικασίας αγοραπωλησίας και δεν συνιστά οριστική μεταβίβαση του ακινήτου. Συνεπώς, δεν είναι αποδεκτό για σκοπούς εκταμίευσης.

3.25 Κατά την αγορά ακινήτων, υπάρχουν πρόσθετες προϋποθέσεις που σχετίζονται με τα συμβαλλόμενα μέρη και την μεταξύ τους σχέση;

Ναι, προβλέπεται πρόσθετη απαίτηση ως προς την σχέση των συμβαλλόμενων μερών. Ειδικότερα, θα πρέπει να διασφαλίζεται μέσω των συμβολαίων αγοραπωλησίας, ότι η μεταβίβαση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας πραγματοποιείται αποκλειστικά μεταξύ ανεξάρτητων επενδυτών που:

- δεν κατέχουν μετοχές ή δικαιώματα ψήφου στην επιχείρηση, και
- δεν διατηρούν οικογενειακούς δεσμούς με τον/τους δικαιούχο/-ους της επιχείρησης που αποτελεί αντικείμενο της συναλλαγής.

3.26 Είναι αποδεκτή η αγορά ακινήτων που ανήκουν σε Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς;

Εφόσον η χρηματοδότηση πραγματοποιείται από τον ίδιο τον Χρηματοδοτικό Οργανισμό στον οποίο ανήκει το ακίνητο η αγορά ακινήτων δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη. Διευκρινίζεται ότι ο εν λόγω περιορισμός δεν επεκτείνεται στα ακίνητα που ανήκουν σε εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις (servicers), ασφαλιστικές εταιρείες και λοιπούς παρόμοιους φορείς.

3.27 Επιτρέπεται η δαπάνη αγοράς κτιρίων για ίδια χρήση, μίσθωση ή μεταπώληση στα πλαίσια του ΤΕΠΙΧ III;

Επιτρέπεται εφόσον συνιστά επενδυτική δραστηριότητα και παραγωγική επένδυση της επιχείρησης, ωστόσο, σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να εξετασθεί και ο ΚΑΔ αυτής. Η εν λόγω δαπάνη (σσ. αγορά) θα πρέπει να υπακούει στους περιορισμούς που τίθενται στον Κανονισμό

Κοινών Διατάξεων (Καν. ΕΕ 1060/2021) και στους εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας (ΦΕΚ Β' 6132/2022) και, ως εκ τούτου, μεταξύ άλλων θα πρέπει η αξία της να πιστοποιείται από ανεξάρτητο εκτιμητή, να μην έχει χρηματοδοτηθεί από εθνικούς ή συγχρηματοδοτούμενους πόρους τα τελευταία 10 έτη, να χρησιμοποιείται για το σκοπό που προορίζεται σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος, να μην ανήκει στο δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα και να μη χρησιμοποιείται για κατοικία.

3.28 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την επιλεξιμότητα της δαπάνης χρηματοδότησης αγοράς τμήματος κτιριακών εγκαταστάσεων μέσω του Ταμείου;

Για την επιλεξιμότητα της δαπάνης χρηματοδότησης αγοράς τμήματος κτιριακών εγκαταστάσεων πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες γενικές προϋποθέσεις:

- Συμμόρφωση με τους κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών: Η δαπάνη πρέπει να συμμορφώνεται με τους κανόνες και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ για την περίοδο 2021-2027.
- Σύσταση οριζόντιας ιδιοκτησίας: Το ακίνητο πρέπει να έχει συσταθεί σε οριζόντια ιδιοκτησία, ώστε να διασφαλίζεται η ξεκάθαρη διαχωριστική ιδιοκτησία του τμήματος που αγοράζεται.
- Απουσία συστέγασης: Πρέπει να διασφαλίζεται ότι το τμήμα που αγοράζεται δεν θα χρησιμοποιηθεί από άλλη επιχείρηση. Αυτό σημαίνει ότι ο χώρος πρέπει να είναι διακριτός και να μην υπάρχει κίνδυνος κοινής χρήσης του εξοπλισμού ή των εγκαταστάσεων με μη επιλέξιμους φορείς. Η έννοια της συστέγασης αναφέρεται στην απαγόρευση εγκατάστασης της ενισχυόμενης επιχείρησης σε μη διακριτό χώρο με άλλη επιχείρηση.

3.29 Είναι επιλέξιμη από το Ταμείο η δαπάνη για την αγορά ποσοστού ακινήτου, και ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την επιλεξιμότητα αυτής της δαπάνης;

Η δαπάνη για την αγορά ποσοστού ακινήτου είναι επιλέξιμη από το Ταμείο, υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος διατηρεί το δικαίωμα χρήσης του ακινήτου για όλη τη διάρκεια της δανειακής σύμβασης. Αυτό μπορεί να τεκμηριωθεί με κάθε πρόσφορο τρόπο όπως:

- Με παραχώρηση της χρήσης του ακινήτου από τον άλλο ιδιοκτήτη προς τον δικαιούχο.
- Με σύμβαση εκμίσθωσης που εξασφαλίζει τη χρήση του ακινήτου από τον δικαιούχο για το προβλεπόμενο διάστημα.

3.30 Δύναται να χρηματοδοτηθεί μέσω του Ταμείου η αγορά εταιρικών μεριδίων ή/και η εξαγορά του συνόλου μιας επιχειρηματικής μονάδας (επιχείρησης);

Η εξαγορά των μετοχών μιας επιχείρησης, καθώς ή/και του συνόλου μιας επιχειρηματικής μονάδας δεν συνιστά επιλέξιμη δαπάνη.

3.31 Είναι επιλέξιμο το μισθολογικό κόστος για εργαζόμενους με ΔΠΥ «μπλοκάκι»;

Το μισθολογικό κόστος ανήκει στις επιλέξιμες δαπάνες. Δεν υφίσταται περαιτέρω διάκριση ως προς τη μορφή απασχόλησης. Ως εκ τούτου, δύναται να χρηματοδοτηθεί το μισθολογικό κόστος της επιχείρησης που αφορά εργαζόμενους που παρέχουν τις υπηρεσίες τους με ΔΠΥ «μπλοκάκι».

3.32 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση για την αγορά πρώτων υλών ή εμπορευμάτων από εγχώριους παραγωγούς του πρωτογενούς τομέα, καθώς και από εταιρείες χονδρικού εμπορίου του εξωτερικού ή του εσωτερικού;

Σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕ 2831/2023, η χρηματοδότηση για την αγορά πρώτων υλών ή εμπορευμάτων είναι επιλέξιμη, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό του δανείου δεν καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των προϊόντων που αγοράζονται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις. Το επιχειρηματικό σχέδιο και συνεπώς το δάνειο πρέπει να είναι ανεξάρτητο από αυτούς τους παράγοντες για να διασφαλιστεί η πλήρης συμμόρφωση με τον Κανονισμό.

3.33 Σε περίπτωση χρηματοδότησης με Κεφάλαιο Κίνησης, μπορεί να χρηματοδοτηθεί το 100% των παραστατικών που αφορούν σε λειτουργικές δαπάνες (π.χ. μισθοδοσία, ενοίκια);

Τα Κεφάλαια Κίνησης είναι Ειδικού Σκοπού και αποσκοπούν στην ανάπτυξη/επέκταση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, όπως αυτή αποτυπώνεται στο υποβληθέν επιχειρηματικό σχέδιο.

3.34 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση επιχείρησης με δάνειο επενδυτικού σκοπού για αγορά πακέτου μετοχών εταιρείας;

Όχι, δεν είναι επιλέξιμη.

3.35 Είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που σχετίζονται με επιχειρήσεις που λειτουργούν με το μοντέλο franchise;

Δεν υπάρχει κάποιος περιορισμός αναφορικά με το franchise. Εφόσον υπάρχει επιλέξιμος ΚΑΔ για το πρόγραμμα, για τον οποίο τεκμαίρεται η νόμιμη λειτουργία του, και οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν τον επιλέξιμο ΚΑΔ, καθώς και εφόσον διασφαλίζεται η πλήρης τήρηση όλων των κριτηρίων επιλεξιμότητας, και ειδικότερα του κριτηρίου μεγέθους των επιχειρήσεων, τότε υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης από το Ταμείο. Στο πλαίσιο της εξέτασης του μεγέθους της επιχείρησης, απαιτείται να αξιολογηθεί από τον ΕΧΟ κατά πόσο το δίκτυο δικαιόχρησης είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο ώστε ο δικαιοπάροχος να ασκεί κυριαρχική επιρροή στον στρατηγικό σχεδιασμό και τη λειτουργία του δικαιοδόχου.

3.36 Είναι επιλέξιμη η χρηματοδότηση επιχείρησης για αγορά σκάφους αναψυχής;

Η δαπάνη για την αγορά σκαφών αναψυχής δεν είναι επιλέξιμη.

3.37 Σύμφωνα με τον Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό (Καν. (ΕΕ) 651/2014), δεν είναι επιλέξιμες οι ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή προς κράτη μέλη της ΕΕ. Συγκεκριμένα, εξαιρούνται οι ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με την εξαγωγική δραστηριότητα. Δεδομένου ότι ο Κανονισμός δεν καθορίζει σαφή όρια ή ποσοτικούς δείκτες, πώς μπορεί να προσδιοριστεί πρακτικά η σύνδεση με τις εξαγόμενες ποσότητες;

Ο Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός αναφέρει ξεκάθαρα ότι εξαιρούνται από την επιλεξιμότητα οι ενισχύσεις που σχετίζονται με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής στις αγορές τρίτων χωρών ή άλλων κρατών μελών καθώς με τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με την εξαγωγική δραστηριότητα (π.χ. τα κόστη εξαγωγικών πιστώσεων ή άλλα κόστη που αφορούν την διαδικασία της εξαγωγής). Όσον αφορά τις δαπάνες που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, η σύνδεση αυτή προσδιορίζεται πρακτικά σε περιπτώσεις όπου υφίσταται **αποκλειστική σύμβαση συνεργασίας** που αφορά μόνο εξαγωγική δραστηριότητα (δηλ. όλη η παραγωγική διαδικασία διοχετεύεται εξ ολοκλήρου στο εξωτερικό μέσω τέτοιων συμβάσεων). Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι δαπάνες σχετίζονται αποκλειστικά με την εκτέλεση της σύμβασης και, συνεπώς, δεν είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Κανονισμού. Οι δαπάνες που αφορούν στην παραγωγική διαδικασία (ακόμα και αν μέρος της παραγωγής εξάγεται) δεν θεωρούνται ότι εμπίπτουν στις εξαιρέσεις του Κανονισμού.

3.38 Τα αυτοκινούμενα οχήματα μπορούν να υπαχθούν στην κατηγορία του εξοπλισμού;

Η δαπάνη για την προμήθεια αυτοκινούμενων οχημάτων ως εξοπλισμός είναι επιλέξιμη μόνο εφόσον αυτή αφορά σε αμιγώς ηλεκτρικά οχήματα, καθώς σύμφωνα με τον (ΕΕ) 1058/2021 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, επιλέξιμα προς χρηματοδότηση είναι αποκλειστικά οχήματα που ΔΕΝ χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα.

3.39 Είναι επιλέξιμες για Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης Ειδικού Σκοπού δαπάνες που αφορούν: (α) αμόλυβδη βενζίνη, πετρέλαιο κίνησης, λιπαντικά και (β) μίσθωση συμβατικών αυτοκινήτων από άλλες εταιρείες;;

Δεν είναι επιλέξιμες δαπάνες τόσο για την (α) περίπτωση (αμόλυβδη βενζίνη, πετρέλαιο κίνησης, λιπαντικά), όσο και για τη (β) περίπτωση (μίσθωση αυτοκινήτων από άλλες εταιρείες), καθώς η πολιτική της ΕΕ και η στόχευση σε φιλικά περιβαλλοντικές ενεργειακές πηγές εφαρμόζεται τόσο στην αγορά, όσο και μίσθωση/ενοικίαση συμβατικών οχημάτων ορυκτών καυσίμων.

3.40 Υπάρχει η δυνατότητα εκταμίευσης εις ολόκληρον του δανείου σε λογαριασμό όψεως της επιχείρησης με ρήτρα σταδιακής αποδέσμευσης με την υποβολή των σχετικών παραστατικών/τιμολογίων;

Όχι, δεν υπάρχει τέτοια δυνατότητα. Οι σταδιακές/τμηματικές εκταμιεύσεις του δανείου θα πραγματοποιούνται εκάστη φορά, βάσει προσκομισθέντων παραστατικών/τιμολογίων.

3.41 Ποιες επιχειρήσεις και δραστηριότητες εξαιρούνται της δυνατότητας χρηματοδότησης από το Ταμείο;

Δεν είναι Επιλέξιμες οι επιχειρήσεις οι οποίες εξαιρούνται από το πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα». Ειδικότερα:

Για τα δάνεια που παρέχονται μέσω της παρ. 18 του άρθρου 21 του ΕΕ 651/2014 που ορίζει την εφαρμογή του του κανονισμού De-minimis για τις επιχειρήσεις δεν είναι επιλέξιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες που εξαιρεί ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2831/2023 (De Minimis), ήτοι:

- a) τις ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας;
- b) τις ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση και την εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, εφόσον το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των προϊόντων που αγοράζονται ή διατίθενται στην αγορά;
- c) τις ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων;
- d) τις ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, σε μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
  - i) όταν το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των εν λόγω προϊόντων που αγοράζονται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις;
  - ii) όταν η ενίσχυση συνοδεύεται από την υποχρέωση απόδοσής της εν μέρει ή εξολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς;
- e) τις ενισχύσεις που χορηγούνται για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή προς κράτη μέλη, ιδίως δε τις ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, με τη δημιουργία και τη λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με την εξαγωγική δραστηριότητα;
- f) τις ενισχύσεις για τις οποίες τίθεται ως όρος η χρήση εγχώριων αγαθών και υπηρεσιών αντί εισαγόμενων.

Στην περίπτωση επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε έναν από τους τομείς οι οποίοι αναφέρονται στα στοιχεία a), b), c) ή d) και δραστηριοποιούνται επίσης σε έναν ή περισσότερους από τους άλλους τομείς οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού ή ασκούν άλλες δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε ενισχύσεις χορηγούμενες στους τελευταίους αυτούς τομείς ή δραστηριότητες, υπό την προϋπόθεση ότι τα οικεία κράτη μέλη διασφαλίζουν, με τη χρήση κατάλληλων μέσων, όπως ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων ή ο διαχωρισμός των λογαριασμών, ότι οι δραστηριότητες στους τομείς που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού δεν τυγχάνουν ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που χορηγείται δυνάμει του Κανονισμού 2023/2831.

Δεν είναι επιλέξιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες που εξαιρεί ο Κανονισμός (ΕΕ) 651/2014. Ειδικότερα δεν είναι επιλέξιμες:

(i) Ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή προς κράτη μέλη, και συγκεκριμένα ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με την εξαγωγική δραστηριότητα στις ενισχύσεις που εξαρτώνται από την κατά προτίμηση χρήση εγχώριων προϊόντων αντί των εισαγομένων.

(ii) Ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, με συγκεκριμένες εξαιρέσεις οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 1 εδάφιο 3.α του Καν. ΕΕ 651/2014.

(iii) Ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής, με συγκεκριμένες εξαιρέσεις οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 1 εδάφιο 3.β του Καν. ΕΕ 651/2014.

(iv) Ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

a. όταν το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των εν λόγω προϊόντων που αγοράζονται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις,

b. όταν η ενίσχυση συνοδεύεται από την υποχρέωση της απόδοσής της εν μέρει ή εξολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς.

(v) Ενισχύσεις που διευκολύνουν την παύση λειτουργίας μη ανταγωνιστικών ανθρακωρυχείων, που εμπίπτουν στην απόφαση 2010/787/ΕΕ του Συμβουλίου.

(vi) Επιχειρήσεις που δεν πληρούν το σύνολο των προϋποθέσεων του Κεφαλαίου I του Καν. ΕΕ 651/2014.

Επίσης αποκλείονται:

- i. Τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1ου και 2ου βαθμού, οι Δημοτικές και Δημόσιες Επιχειρήσεις, οι Δημόσιοι Οργανισμοί.
- ii. Τα Νομικά Πρόσωπα ή Ενώσεις Προσώπων ή Εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (σωματεία, σύλλογοι, όμιλοι, ΜΚΟ κλπ.).
- iii. Οι επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο.
- iv. Οι εξωχώριες επιχειρήσεις ή εταιρείες συμμετοχών σε άλλες εταιρείες ή τα υποκαταστήματα αυτών στην Ελλάδα.
- v. Οι επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα.
- vi. Οι επιχειρήσεις που έχουν υπαχθεί σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας /ή και Καθεσώς Αφερεγγυότητας, ή πληρούν τις προϋποθέσεις με βάση την εγχώρια νομοθεσία στην οποία υπόκειται για να υπαχθούν σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας κατόπιν αιτήσεως των δανειστών τους.

- vii. Δεν έχουν υπαχθεί σε συλλογική πτωχευτική διαδικασία και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της ελληνικής νομοθεσίας αναφορικά με την συλλογική πτωχευτική διαδικασία μετά από αίτημα των πιστωτών τους.
- viii. Επιχειρήσεις που θεωρούνται προβληματικές επιχειρήσεις υπό την έννοια του σημείου 18 του άρθρου 2 του Καν. ΕΕ 651/2014, όπως εκάστοτε ισχύουν.

Εξαιρούνται επίσης οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται:

- Στη παραγωγή και εμπορία όπλων και πυρομαχικών.
- Στη παρασκευή, επεξεργασία και εμπορία καπνού και προϊόντων καπνού.
- Καζίνο και τυχερά παιχνίδια/στοιχηματισμός.
- Σε δραστηριότητες Τεχνολογίας Υγείας που συνδέονται με ανθρώπινη κλωνοποίηση για ερευνητικούς ή θεραπευτικούς σκοπούς και Γενετικά Μεταλλαγμένους Οργανισμούς /Τρόφιμα.
- Σε δραστηριότητες Πληροφορικής που συνδέονται με διαδικτυακά εγχρήματα τυχερά παιχνίδια, καζίνο και παράνομες δραστηριότητες (πορνογραφία, παράνομη διείσδυση σε ηλεκτρονικά δίκτυα, παράνομη υπεξαίρεση ηλεκτρονικών δεδομένων)
- Σε παροπλισμό ή κατασκευή πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής.
- Σε παράνομες δραστηριότητες σύμφωνα το εθνικό δίκαιο.

Επιπρόσθετα, δεν είναι επιλέξιμες στο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους κάτωθι τομείς:

- Εξόρυξη λιγνίτη, λιθάνθρακα, την άντληση πετρελαίου, άντληση και παραγωγή φυσικού αερίου, παραγωγή υδρογονανθράκων και παραγώγων τους και οποιαδήποτε άλλη επενδυτική δραστηριότητα που αφορά τα εν λόγω προϊόντα (μεταφορά, διακίνηση, πώληση κοκ) συμπεριλαμβανομένου της προμήθειας οχημάτων συμβατικών καυσίμων.
- Ναυπήγηση πολεμικών πλοίων και δεξαμενόπλοιων για τη μεταφορά αργού πετρελαίου, προϊόντων πετρελαίου, χημικών προϊόντων, υγροποιημένου αερίου.
- Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από αεροστροβλικές μονάδες πετρελαίου, λιγνιτικές μονάδες, φυσικού αερίου, σταθμούς συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας, σταθμούς εσωτερικής καύσης,
- Επεξεργασία λυμάτων,
- Αεροπορικές μεταφορές

3.42 Η επιχείρηση, δύναται να λάβει περισσότερα του ενός (1) δάνεια (επενδυτικού σκοπού ή/και κεφαλαίου κίνησης) τον ίδιο ή έτερο πιστωτικό ίδρυμα;

Για το Υποταμείο «Γενική Επιχειρηματικότητα», υπάρχει η δυνατότητα με την προϋπόθεση ότι το σύνολο των δανείων δεν αφορά τις ίδιες δαπάνες και αρκεί το άθροισμά τους να μην υπερβαίνει τα ύψη που επιβάλλει το καθεστώς ενίσχυσης.

Για το Υποταμείο «Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων», δύναται να υποβάλλονται περισσότερα του ενός αιτήματα από μια επιχείρηση για χρηματοδότηση επενδύσεων και για χορήγηση κεφαλαίου κίνησης, υπό την προϋπόθεση ότι τα αιτούμενα

ποσά δεν αφορούν τις ίδιες δαπάνες και δεν θα υπερβαίνουν συνολικά το ποσό του €1.500.000 σε συνδυασμό πάντα με τα ύψη που επιβάλλει το καθεστώς ενίσχυσης, στην περίπτωση που έχουν λάβει και άλλο είδος ενίσχυσης.

Επισημαίνονται τα εξής:

- Επιτρέπεται η υποβολή αίτησης χρηματοδότησης και στα δύο Υποταμεία, τόσο στο Υποταμείο «Γενική Επιχειρηματικότητα» όσο και στο Υποταμείο «Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων» με την προϋπόθεση τήρησης των ανώτατων ορίων σώρευσης εκάστου καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων.
- Δίνεται η δυνατότητα στους Τελικούς Αποδέκτες που επιθυμούν να μεταβούν από ένα Υποταμείο στο άλλο, με υποβολή σχετικής υπεύθυνης δήλωσης στον ΕΧΟ, στην οποία θα αιτούνται την απόσυρση του αρχικού αιτήματος ή του Δανείου, σε περίπτωση Σύμβασης Τελικού Αποδέκτη, και τη μεταφορά του στο έτερο Υποταμείο. Ο Τελικός Αποδέκτης σε αυτή τη περίπτωση θα πρέπει να υποβάλει νέα αίτηση στο ΚΥC και στο ΟΠΣΚΕ στο έτερο Υποταμείο.
- Σε περίπτωση αλλαγής μεταξύ των Υποταμείων, η αναδρομικότητα των υποβληθέντων τιμολογίων από την αρχική αίτηση στο ΟΠΣΚΕ θα διατηρείται. Αυτή η δυνατότητα ισχύει για το σύνολο των εγκεκριμένων αιτήσεων ή Δανείων του εγγυημένου χαρτοφυλακίου.

Νέα Ερώτηση

3.43 Είναι δυνατός ο συνδυασμός δανείων του Ταμείου στο πλαίσιο ενιαίου επενδυτικού σχεδίου;

Εφόσον τα χορηγούμενα δάνεια αφορούν διακριτές και προσδιορίσιμες δαπάνες, οι σχετικές δαπάνες τεκμηριώνονται με διαφορετικά παραστατικά και τηρούνται τα προβλεπόμενα όρια σώρευσης και χρηματοδότησης, είναι δυνατή η χορήγηση περισσότερων του ενός δανείων στο πλαίσιο του Ταμείου Εγγυοδοσίας ΤΕΠΙΧ III, ακόμη και όταν αυτά εξυπηρετούν την ολοκλήρωση του ίδιου επενδυτικού σχεδίου και λειτουργούν συμπληρωματικά.

3.44 Ποια δάνεια είναι επιλέξιμα (κριτήρια που εφαρμόζονται καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της δανειακής σύμβασης);

Τα δάνεια θα πρέπει να πληρούν σωρευτικά, τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

- i Θα συναφθούν μετά την σύναψη της Επιχειρησιακής Συμφωνίας, μεταξύ πιστωτικού ιδρύματος και ΕΑΤ, και θα χορηγηθούν έως και την λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας χορήγησης, όπως αυτή ορίζεται στην Πρόσκληση, ήτοι την **31.12.2029**.
- ii Η δανειακή σύμβαση θα αφορά επιχειρηματικό σχέδιο (business plan), το οποίο περιλαμβάνει:
  - a. επενδύσεις σε ενσώματα ή άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία ή/και
  - b. κεφαλαίο κίνησης ειδικού σκοπού /ανακυκλούμενης πίστωσης για την ενίσχυση της ταμειακής ρευστότητας της επιχείρησης. Οι δαπάνες δύναται να σχετίζονται με την ανάπτυξη ή επέκταση των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης.

Διευκρινίζεται ότι όλες οι δαπάνες για την υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων θα αποδεικνύονται με τα κατάλληλα παραστατικά.

- i) Τα δάνεια θα αφορούν νέες χρηματοδοτήσεις επιχειρήσεων.
- ii) Κατά την διάρκεια ισχύος της δανειακής συμβάσης, οι επιχειρήσεις δεν πρέπει να υποπέσουν σε παρατυπία ή απάτη, η οποία θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της χώρας.
- iii) Τα δάνεια δύναται να συνδυάζονται με άλλες μορφές ενίσχυσης (κοινοτικής ή εθνικής) υπό τις εξής προϋποθέσεις:
  - πρέπει να τηρούνται οι ισχύοντες κανόνες της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων,
  - πρέπει να διενεργούνται χωριστές λογιστικές εγγραφές για την κάθε μορφή στήριξης,
  - μπορεί ο συνδυασμός των ενισχύσεων να καλύπτει την ίδια δαπάνη υπό τον όρο ότι το άθροισμα όλων των συνδυασμένων μορφών στήριξης δεν υπερβαίνει το συνολικό ποσό της συγκεκριμένης επιλέξιμης δαπάνης (το δάνειο υποστηριζόμενο από το ΕΣΠΑ μαζί με την Επιχορήγηση να είναι μικρότερο ή ίσο του επιχορηγούμενου π/υ του επενδυτικού σχεδίου),
  - οι επιχορηγήσεις δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για την αποπληρωμή στήριξης που ελήφθη από το συγκεκριμένο χρηματοδοτικό μέσο (εγγυημένο δάνειο) και
  - τα δάνεια δεν χρησιμοποιούνται για τη προχρηματοδότηση επιχορηγήσεων.

Απαγορεύεται η αναχρηματοδότηση/αποπληρωμή υφιστάμενων δανείων και πιστωτικών γραμμών. Προς επιβεβαίωση τούτου προβλέπονται σχετικές πρόνοιες στην οικεία δανειακή σύμβαση. Σε περίπτωση που η ΕΑΤ υποδείξει στο πιστωτικό ίδρυμα την αντισυμβατική χρήση χρηματοδότησης από δάνειο και του παράσχει επαρκή σχετικά στοιχεία, το πιστωτικό ίδρυμα υποχρεούται να ζητήσει την εξαίρεση της συγκεκριμένης από το Χαρτοφυλάκιο Εγγυήσεων και να ακολουθηθούν οι διαδικασίες ανάκτησης ωφελημάτων (επιχορήγηση προμήθειας εγγύησης και επιδότησης του επιτοκίου).

3.45 Ποιες είναι οι επιλέξιμες μορφές δανείων;

Επιλέξιμες μορφές δανείων είναι οι εξής:

- i. Τοκοχρεωλυτικά Δάνεια Τακτής Λήξης,
- ii. Χρεολυτικά Δάνεια Τακτής Λήξης,
- iii. Ανακυκλούμενη Πίστωση (Πιστωτικό Όριο) σε μετατροπή σε τοκοχρεωλυτικό / χρεολυτικό Δάνειο Τακτής Λήξης (μόνο για δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης ειδικού σκοπού) και
- iv. Ομολογιακά μη μετατρέψιμα δάνεια- επενδυτικού σκοπού.

Οι ειδικότεροι όροι είναι οι εξής:

A. Επενδυτικά δάνεια

Η συχνότητα αποπληρωμής και το ύψος της δόσης κεφαλαίου καθορίζεται στην Δανειακή Σύμβαση. Είναι αποδεκτές τακτές ή μη δόσεις, ισόποσες ή ανισόποσες. Επιτρέπεται και το «balloon payment» με όρους που δεν αυξάνουν τον κίνδυνο του δανείου.

B. Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης

- Δεν επιτρέπονται ομολογιακά δάνεια (μετατρέψιμα ή μη).
- Η συχνότητα αποπληρωμής και το ύψος της δόσης κεφαλαίου καθορίζεται στην δανειακή σύμβαση. Είναι αποδεκτές τακτές ή μη δόσεις, ισόποσες ή ανισόποσες.

C. Ανακυκλούμενη Πίστωση

- Καταβολή αναλογούντων τόκων βάσει του κεφαλαίου που αντλείται από την επιχείρηση για το διάστημα χορήγησης του ορίου και μετατροπή του σε Δάνειο για την ολική αποπληρωμή του ή
- Εξόφληση κεφαλαίου σε τακτά διαστήματα ή σε περιόδους που θα προσαρμόζονται στο συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης (συμπεριλαμβανομένων των αναλογούντων τόκων) για το διάστημα χορήγησης του ορίου και μετατροπή σε Δάνειο για την ολική αποπληρωμή του.

3.46 Πως πραγματοποιείται η χρηματοδότηση των δαπανών;

Οι δαπάνες τεκμηριώνονται με την προσκόμιση παραστατικών-δικαιολογητικών, προκειμένου να διασφαλιστεί η επιλεξιμότητά τους, η συσχέτισή τους με το υποβληθέν επιχειρηματικό σχέδιο και δεν έχουν πραγματοποιηθεί (εξόφληση τιμολογίων) πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης στο ΟΠΣΚΕ. Σημειώνεται ότι:

1. Για τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης είναι αποδεκτά τιμολόγια επί πιστώσει τα οποία έχουν εκδοθεί έως 6 μήνες πριν την ημερομηνία υποβολής αιτήματος δανείου στο ΟΠΣΚΕ.
2. Για τα επενδυτικά δάνεια, οι δαπάνες που εξοφλούνται από το Επενδυτικό Δάνειο αφορούν την υλοποίηση επενδύσεων της επιχείρησης και δεν έχουν εκδοθεί πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης στο ΟΠΣΚΕ.
  - i. **Μερικώς εξοφλημένα παραστατικά:** Σε περίπτωση παραστατικών που έχουν εξοφληθεί μερικώς πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στο ΟΠΣΚΕ, μόνο το ανεξόφλητο μέρος θα χρηματοδοτηθεί κανονικά. Το ποσό της εκταμίευσης αυτού του είδους παραστατικών πιστώνεται στον εκδότη του παραστατικού.
  - ii. **Παραστατικά που εξοφλούνται με ίδια διαθέσιμα:** Παραστατικά τα οποία έχουν εξοφληθεί από ίδια διαθέσιμα της επιχείρησης, μετά την ημερομηνία αίτησης χρηματοδότησης στο ΟΠΣΚΕ, χρηματοδοτούνται κανονικά και το ποσό της εκταμίευσης πιστώνεται στον λογαριασμό όψεως της επιχείρησης.
  - iii. **Ολοσχερώς εξοφλημένα παραστατικά:** Παραστατικά τα οποία έχουν εξοφληθεί ολοσχερώς πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στο ΟΠΣΚΕ δεν είναι επιλέξιμα προς χρηματοδότηση.

Σημειώνεται ότι οι εκταμιεύσεις πραγματοποιούνται από το πιστωτικό ίδρυμα.

3.47 Υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης με προσκόμιση προτιμολογίου (proforma invoice);

Είναι δυνατή η κατ' εξαίρεση πληρωμή προτιμολογίου (proforma Invoice) εφόσον αφορά στην αγορά εξοπλισμού από το εξωτερικό ή αγορά αυτοκινήτου, και δεν μπορεί να προσκομισθεί τιμολόγιο επί πιστώσει, με την προϋπόθεση να προσκομισθεί στην Τράπεζα σε μεταγενέστερο εύλογο χρόνο το σχετικό τιμολόγιο.

3.48 Είναι δυνατή η χρηματοδότηση για αγορά αυτοκινήτου με την προσκόμιση Δελτίου Παραγγελίας αντί για προτιμολόγιο (proforma invoice);

Το δελτίο παραγγελίας δεν πληροί από μόνο του τις απαιτήσεις τεκμηρίωσης της χρηματοδότησης, καθώς δεν διασφαλίζει τη χρήση των πόρων για τον επιλέξιμο σκοπό. Ωστόσο, η χρηματοδότηση μπορεί να πραγματοποιηθεί εφόσον το δελτίο παραγγελίας περιλαμβάνει οριστικοποιημένη τιμή, αναφέρει σαφώς τους όρους πληρωμής και τα στοιχεία του προμηθευτή και συνοδεύεται από την προσκόμιση του οριστικού τιμολογίου εντός εύλογου χρόνου.

3.49 Υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κατασκευαστικό κλάδο με την προσκόμιση προτιμολογίων;

Η εκταμίευση κεφαλαίων αποκλειστικά βάσει προτιμολογίων ή άλλων προκαταρκτικών παραστατικών δεν προβλέπεται, με εξαίρεση τις ειδικές περιπτώσεις παραγγελιών εξωτερικού.

3.50 Μπορεί να γίνει αποδεκτή η προσκόμιση ιδιωτικού συμφωνητικού κατατεθειμένου στη ΔΟΥ;

Το ιδιωτικό συμφωνητικό κατατεθειμένο στη ΔΟΥ, ως παραστατικό τεκμηρίωσης, δε δύναται να γίνει αποδεκτό.

3.51 Είναι τα τιμολόγια που εκδίδονται με την μέθοδο της αυτοτιμολόγησης επιλέξιμα;

Τα τιμολόγια που εκδίδονται με αυτοτιμολόγηση είναι νόμιμα παραστατικά και επομένως επιλέξιμα.

3.52 Σύμφωνα με το άρθρο 22 του Καν. (ΕΕ) 651/2014 είναι επιλέξιμες οι επιχειρήσεις που τηρούν απλογραφικά βιβλία, εφόσον έχουν προβεί σε διανομή κερδών;

Όχι, οι επιχειρήσεις που τηρούν απλογραφικά βιβλία δεν είναι επιλέξιμες στο εν λόγω άρθρο, εφόσον έχουν προβεί σε διανομή κερδών, καθώς θεωρείται ότι οι απολήψεις του επιχειρηματία/εταίρου εμπίπτουν στην έννοια της διανομής κέρδους.

3.53 Ποιες δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες;

Απαγορεύεται η χρήση δαπανών για:

- Πληρωμή τόκων χρέους, εκτός επιχορηγήσεων που δίνονται υπό τη μορφή επιδότησης επιτοκίου ή επιδότησης προμηθειών εγγύησης,
- Αγορά γης για ποσό που υπερβαίνει το 10 % του υποκείμενου δανείου.
- Τέλη, φόροι (με εξαίρεση τον ΦΠΑ που είναι επιλέξιμος) και εισφορές
- Τυχόν έξοδα δανειακού φακέλου των Πιστωτικών Ιδρυμάτων
- Δαπάνες που χρηματοδοτούν αμιγείς χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες ανάπτυξης ακινήτων, όταν ασκούνται ως δραστηριότητες ενδιάμεσου

φορέα χρηματοδότησης, και δεν χρηματοδοτείται η παροχή υπηρεσιών καταναλωτικής πίστης.

3.54 Υπάρχει η δυνατότητα συνδυασμού με άλλες μορφές στήριξης (σώρευση);

- Οι ενισχύσεις χωρίς προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες που απαλλάσσονται βάσει των άρθρων 21 και 22 του Κανονισμού 651/2014 μπορούν να σωρευθούν με οποιαδήποτε άλλη κρατική ενίσχυση με προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες. Οι ενισχύσεις χωρίς προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να σωρευθούν με οποιεσδήποτε άλλες κρατικές ενισχύσεις χωρίς προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες, μέχρι το υψηλότερο σχετικό όριο συνολικής χρηματοδότησης που καθορίζεται με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα κάθε περίπτωσης από τον Κανονισμό 651/2014 ή άλλο κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή.
- Οι κρατικές ενισχύσεις που τυγχάνουν απαλλαγής δυνάμει του Κανονισμού 651/2014 δεν σωρεύονται με οποιεσδήποτε ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που αφορούν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εάν η σώρευση αυτή θα οδηγήσει σε υπέρβαση της έντασης ενίσχυσης που προβλέπεται στο κεφάλαιο III του Κανονισμού 651/2014.
- Απαγορεύεται η σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (De minimis) με άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες ή με κρατικές ενισχύσεις για το ίδιο μέτρο χρηματοδότησης υψηλού κινδύνου, αν η σώρευση αυτή οδηγεί σε υπέρβαση της υψηλότερης σχετικής έντασης ενίσχυσης ή του ποσού ενίσχυσης που έχει καθοριστεί με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα κάθε περίπτωσης σε κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή.
Το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (De minimis) που έχει λάβει στο παρελθόν η ενιαία επιχείρηση, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης από αυτό το Ταμείο, πρέπει να μην υπερβαίνει το ποσό των €300.000 σε οποιαδήποτε περίοδο τριών ετών. Όταν σημειωθεί υπέρβαση του σχετικού ανώτατου ορίου που ορίζεται προηγουμένως, με τη χορήγηση νέας ενίσχυσης ήσσονος σημασίας, κανένα τμήμα της εν λόγω νέας ενίσχυσης δεν δύναται να υπαχθεί στο ευεργέτημα του κανονισμού.

3.55 Στο επενδυτικό δάνειο και των 2 Υποταμείων, το ποσοστό της επιδότησης επιτοκίου (2% ή 3%) το οποίο εξαρτάται από τη Γεωγραφική Περιφέρεια, θα υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη την έδρα της επιχείρησης ή τον τόπο υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου;

Για τα επενδυτικά δάνεια, λαμβάνεται υπόψη ο τόπος υλοποίησης της επένδυσης. Επισημαίνεται όμως ότι και τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης που είναι ειδικού σκοπού και συνεπώς αναπτυξιακού χαρακτήρα και συνδέονται με επιχειρηματικό σχέδιο, οπότε στην περίπτωση που αυτό «χωροθετείται» θα ακολουθεί το δάνειο ΚΚ και η επιδότηση επιτοκίου τη γεωγραφική ταυτότητα της επένδυσης (τόπου υλοποίησης), ενώ σε διαφορετική περίπτωση θα εντάσσεται στην περιφέρεια της έδρας.

3.56 Επιτρέπεται η λήψη χρηματοδότησης από τα δύο Χρηματοδοτικά Μέσα του Ταμείου Χαρτοφυλακίου ΤΕΠΙΧ III ήτοι τα Ταμεία α) Εγγυοδοσίας και β) Δανείων;

Ναι, επιτρέπεται η λήψη χρηματοδότησης και από τα δύο Χρηματοδοτικά Μέσα του Ταμείου Χαρτοφυλακίου ΤΕΠΙΧ III ήτοι τα Ταμεία α) Εγγυοδοσίας και β) Δανείων, με την προϋπόθεση ότι τηρούνται τα ανώτατα όρια σώρευσης κάθε εκάστοτε καθεστώτος ενίσχυσης.

3.57 Σε αίτημα ΚΥC σε επιχείρηση με απλογραφικά βιβλία ζητείται σύνολο ενεργητικού.**Τι πρέπει να συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος;**

Το πεδίο “Ενεργητικό (τελευταίας κλεισμένης χρήσης)” της πλατφόρμας ΚΥC θα παραμένει κενό για περιπτώσεις επιχειρήσεων με απογραφικά βιβλία, καθώς αφορά περιπτώσεις επιχειρήσεων με διπλογραφικά βιβλία. Επισημαίνεται ωστόσο ότι, σε περίπτωση συμπλήρωσης -ακόμη και με επανάληψη του ποσού του κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης-, δεν θα δημιουργήσει πρόβλημα στην καταχώρηση και υποβολή της αίτησης.

3.58 Τι οικονομικά στοιχεία δύναται να προσκομίσει μία νεοσύστατη εταιρεία για την αξιολόγηση από το πιστωτικό ίδρυμα;

Σε περίπτωση νεοσύστατων επιχειρήσεων, οι οποίες δεν έχουν ακόμα κλεισμένες οικονομικές χρήσεις, δύναται να προσκομισθούν, σε περίπτωση διπλογραφικού συστήματος, περιοδικές δηλώσεις Φ.Π.Α και ισοζύγια (με σφραγίδα της εταιρείας) και σε περίπτωση απλογραφικού συστήματος, καταστάσεις εσόδων-εξόδων.

3.59 Η συμπλήρωση του πίνακα Οικονομικών Προβλέψεων στο Επιχειρηματικό Σχέδιο (Business Plan) είναι υποχρεωτική;

Η συμπλήρωση του πίνακα Οικονομικών Προβλέψεων είναι υποχρεωτική.

3.60 Στις Υπεύθυνες Δηλώσεις (Υ/Δ) για το ΤΕΠΙΧ III στο πεδίο της υπογραφής αναγράφει «γνήσιο υπογραφής ή ψηφιακή υπογραφή ή από gov.gr»:

a. Απαιτείται γνήσιο υπογραφής από Δημόσια Αρχή;

b. Στο πεδίο «Στοιχεία Εκπροσώπου» θα πρέπει να αναγραφούν εκ νέου τα στοιχεία του εκπροσώπου, δεδομένου ότι έχουν αναγράφει παραπάνω στον πίνακα;

Αναφορικά με τις Υπεύθυνες Δηλώσεις σημειώνονται τα κάτωθι, ανά περίπτωση:

Εάν δεν συμπληρωθεί η υπεύθυνη δήλωση από GOV, τότε το γνήσιο της υπογραφής μπορεί να τεθεί σε οποιοδήποτε ΚΕΠ.

Τα στοιχεία θα πρέπει να αναγραφούν εκ νέου.

3.61 Σε ποιο επίπεδο πραγματοποιούνται οι έλεγχοι μεγέθους της επιχείρησης από τον ΕΧΟ;

Οι έλεγχοι μεγέθους των επιχειρήσεων πραγματοποιούνται από τον ΕΧΟ σε επίπεδο δεδομένης επιχείρησης/ομίλου.

3.62 Σε περίπτωση αγοράς κατοικίας από ελεύθερο επαγγελματία, η οποία προορίζεται να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά ως επαγγελματική στέγη σύμφωνα με το Π.Δ. 59/2018, χωρίς να πραγματοποιηθεί τυπική αλλαγή της χρήσης του ακινήτου (διατηρώντας τη χρήση κατοικίας), η χρηματοδότηση για την αγορά του ακινήτου αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη;

Η χρηματοδότηση για την αγορά του ακινήτου (κατοικίας), το οποίο προορίζεται να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά ως επαγγελματική στέγη, αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη, υπό την προϋπόθεση ότι:

- Το ακίνητο δεν χρησιμοποιείται (ούτε εν μέρει) ως κατοικία.
- Η χρήση γης, όπως αυτή βεβαιώνεται από όπως προκύπτει από την οικεία βεβαίωση, επιτρέπει τη συγκεκριμένη επαγγελματική χρήση.
- Πληρούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται για τις δαπάνες αγοράς ακινήτων, σύμφωνα με την ΥΑ 114947 «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027/Άρθρο 20 – Κτιριακές εγκαταστάσεις».

Εφόσον οι ανωτέρω όροι τηρούνται, η εν λόγω δαπάνη μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμη.

3.63 Οι εκτιμητές που περιλαμβάνονται στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών του Υπουργείου Οικονομικών ([Μητρώο πιστοποιημένων εκτιμητών - Gov.gr](http://Mhtrwopistopoihmenwnektimhtwn.gov.gr)) μπορούν να επιλέγονται είτε από τους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς είτε απευθείας από τις επιχειρήσεις για την εκτίμηση των ακινήτων;

Οι εκτιμητές που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών του Υπουργείου Οικονομικών μπορούν να επιλέγονται είτε από τους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς είτε απευθείας από τις επιχειρήσεις, για την εκτίμηση των ακινήτων. Ωστόσο, θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι ο εκτιμητής δεν τηρεί σχέση εξαρτημένης εργασίας (δηλαδή μισθωτός) με τον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό, προκειμένου να διατηρείται η αντικειμενικότητα και η ανεξαρτησία της εκτίμησης.

3.64 Πώς επιβεβαιώνεται η μη προηγούμενη χρηματοδότηση ακινήτου από εθνικούς ή συγχρηματοδοτούμενους πόρους τα τελευταία 10 έτη (σύμφωνα με την ΥΑ 114947/2021, Άρθρο 20 – Κτιριακές εγκαταστάσεις);

Η μη προηγούμενη χρηματοδότηση επιβεβαιώνεται με την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης του τελευταίου αγοραστή, η οποία πιστοποιεί ότι το ακίνητο δεν έχει χρηματοδοτηθεί από εθνικούς ή συγχρηματοδοτούμενους πόρους κατά την τελευταία δεκαετία.

4. Πρόσθετες Πληροφορίες για Τελικούς Αποδέκτες

4.1 Η επιχείρηση που επιθυμεί να λάβει δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να συναινέσει στη συλλογή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση των προσωπικών της δεδομένων;

Ναι, η επιχείρηση πρέπει να συναινέσει:

- α. Κατά την είσοδό της στην πλατφόρμα αιτήσεων KYC της EAT, διαφορετικά η διαδικασία δε δύναται να προχωρήσει.

- b. Στη συνέχεια, και κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης και των απαραίτητων δικαιολογητικών στο πιστωτικό ίδρυμα, η επιχείρηση υποχρεούται, καθώς είναι προαπαιτούμενο για την εξέταση του δανειακού φάκελου, να υπογράψει Γενική Υπεύθυνη Δήλωση του Ν. 1599/1986, σύμφωνα με την οποία παρέχει ρητά τη συναίνεση και συγκατάθεσή του για την νόμιμη επεξεργασία κατ' άρθρο 6 του Κανονισμού 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για τη Προστασία Δεδομένων) [ΕΕΕΕ L 119 σελ.1-88] σε όλα τα στάδια της υποβαλλόμενης αίτησης χρηματοδότησης.

Επιπλέον, υποχρεούται να δίδει ρητή συγκατάθεση στο πιστωτικό ίδρυμα αναφορικά με τη δημοσίευση της επωνυμίας της επιχείρησης, των στοιχείων της ενίσχυσης και της δανειακής σύμβασης ή/και του επενδυτικού έργου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις δημοσιότητας που απορρέουν από τους εφαρμοζόμενους Κανονισμούς, συμπεριλαμβανομένης και της δημοσίευσης στοιχείων στην επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.2 Η επιχείρηση που επιθυμεί να λάβει δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να γνωστοποιεί τους Πραγματικούς Δικαιούχους της επιχείρησης;

Η επιχείρηση, πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στο ΟΠΣΚΕ, οφείλει να προσκομίσει και να βεβαιώσει τη διαθεσιμότητα των στοιχείων ταυτότητας του/των πραγματικού/ων δικαιούχου/ων. Ειδικότερα:

- Για τις περιπτώσεις επιχειρήσεων που έχουν υποχρέωση εγγραφής στο Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων του άρθρου 20 του ν.4557/2018 (Α' 139), ως ισχύει, προσκομίζεται σχετική εκτύπωση των στοιχείων και πληροφοριών από το εν λόγω Μητρώο, συνοδευόμενη από Υπεύθυνη Δήλωση αρμοδίως υπογεγραμμένη, στην οποία θα δηλώνονται τα ανωτέρω αναφερθέντα στοιχεία των πραγματικών δικαιούχων του τελικού αποδέκτη.
- Σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις δεν έχουν υποχρέωση εγγραφής στο Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων, θα προσκομίζεται σχετική τεκμηρίωση.

4.3 Η επιχείρηση που επιθυμεί να λάβει δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να έχει ολοκληρώσει τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης για τα Κριτήρια ESG στο ESG Tracker της EAT (<https://esgtracker.hdb.gr/en/home/#>);

Ναι, κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης στο πιστωτικό ίδρυμα, η επιχείρηση οφείλει να έχει ολοκληρώσει τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης για τα Κριτήρια ESG στο ESG Tracker της EAT και να υποβάλει το ESG Tracker Performance Report σε μορφή PDF, όπου αποτυπώνεται η απόδοσή της στα κριτήρια αυτά. Εναλλακτικά, κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης στο πιστωτικό ίδρυμα, δύνανται να υποβληθεί επιβεβαίωση για την ολοκληρωμένη υποβολή του ερωτηματολογίου αυτοαξιολόγησης στο ESG Tracker (Submission Confirmation σε μορφή pdf ή email) με την ρητή υποχρέωση υποβολής του ESG

Tracker Performance Report έως την υπογραφή της δανειακής σύμβασης. Επισημαίνεται, ότι το ως άνω ESG Report δεν θα αξιολογείται από το πιστωτικό ίδρυμα αναφορικά με μια δανειακή σύμβαση είτε σε επίπεδο ESG κριτηρίων είτε σε επίπεδο διαμόρφωσης πιστωτικού προφίλ της επιχείρησης.

Νέα Ερώτηση

4.4 Τι στοιχεία αναρτώνται κατά την υποβολή του ESG Tracker by HDB;

Κατά την υποβολή εγγράφων και υποστηρικτικού υλικού στο ESG Tracker by HDB, γίνονται δεκτά ερωτηματολόγια που υποβάλλονται εντός του τρέχοντος έτους, με στοιχεία για το προηγούμενο έτος αναφοράς.

Μόνο κατά την υποβολή των ερωτηματολογίων για τους τρεις (3) πρώτους μήνες κάθε έτους N, (ήτοι από 01/01/202* έως 31/03/202*) γίνονται δεκτά έγγραφα και υποστηρικτικό υλικό που αφορούν σε δύο έτη πριν το έτος υποβολής N-2.

Ερωτηματολόγια προηγούμενων ετών δεν θα γίνονται αποδεκτά μετά την ημερομηνία αυτή.

4.5 Η επιχείρηση που επιθυμεί να λάβει δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να συμπληρώσει Ερωτηματολόγιο βάσει του οποίου διασφαλίζεται η τήρηση των ευρωπαϊκών και διεθνών φορολογικών προτύπων σχετικά με την φοροαποφυγή και τις μη συνεργαζόμενες φορολογικά χώρες;

Ναι, η επιχείρηση οφείλει να συμπληρώσει το Ερωτηματολόγιο αναφορικά με την φοροαποφυγή και τις μη συνεργαζόμενες φορολογικά χώρες.

4.6 Η επιχείρηση που έλαβε δάνειο μέσω του Ταμείου πρέπει να γνωρίζει τις πηγές κεφαλαίων του δανείου;

Το πιστωτικό ίδρυμα έχει την υποχρέωση να ενημερώνει την επιχείρηση για την πηγή των κεφαλαίων. Αυτά μπορεί να προέρχονται είτε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021-2027) και τη συμμετοχή της ΕΑΤ, είτε από αμιγώς εθνικούς πόρους. Η πηγή χρηματοδότησης πρέπει να αναφέρεται ξεκάθαρα στη δανειακή σύμβαση.

4.7 Η επιχείρηση που έλαβε δάνειο μέσω του Ταμείου οφείλει να ενημερώνει το κοινό για την στήριξη από την ΕΕ;

Ναι, η επιχείρηση οφείλει να:

- Αναρτά ανθεκτικές πλάκες ή πινακίδες ευδιάκριτες στο κοινό, οι οποίες παρουσιάζουν το έμβλημα της ΕΕ, αμέσως μόλις ξεκινήσει η φυσική υλοποίηση της χρηματοδότησης που περιλαμβάνει φυσικές επενδύσεις ή μόλις εγκατασταθεί εξοπλισμός που έχει αγοραστεί, όταν το συνολικό κόστος υπερβαίνει τα € 500.000.
- Για χρηματοδοτήσεις που δεν εμπίπτουν στο στοιχείο α), η επιχείρηση οφείλει να παρουσιάζει σε τοποθεσία που είναι σαφώς ορατή στο κοινό τουλάχιστον μία αφίσα ελάχιστου μεγέθους Α3 ή ισοδύναμη ηλεκτρονική εικόνα, με πληροφορίες σχετικά με την ληφθείσα χρηματοδότηση όπου επισημαίνεται η στήριξη από το Ταμείο. Όταν ο αποδέκτης είναι φυσικό πρόσωπο, διασφαλίζει στο μέτρο του δυνατού ότι είναι

διαθέσιμες οι κατάλληλες πληροφορίες, με την επισήμανση της στήριξης από το Ταμείο, σε τοποθεσία που είναι ορατή στο κοινό ή μέσω ηλεκτρονικής εικόνας.

- c) Για όλες τις πράξεις, τοποθετούν στο διαδικτυακό τους τόπο το έμβλημα της Ένωσης με τη συνοδευτική δήλωση «Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης», το λογότυπο του ΕΣΠΑ 2021-2027 και την ταυτότητα (λογότυπο) του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» και παρέχουν σύντομη περιγραφή της πράξης, ανάλογη προς το επίπεδο της στήριξης, που περιλαμβάνει τους στόχους και τα αποτελέσματά της και επισημαίνει τη χρηματοδοτική συνδρομή από την Ένωση.

Ενδεικτικό κείμενο: *“Η επιχείρηση έχει χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Εγγυοδοσίας ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης της στη χρηματοδότηση, καλύπτοντας μεγάλο εύρος των χρηματοδοτικών αναγκών της με σκοπό την ενίσχυση της παραγωγικής λειτουργίας της, την βελτίωση των διαδικασιών και των παραγόμενων προϊόντων & υπηρεσιών, την βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της και της θέσης της στις διεθνείς αγορές”.*

- d) Σε όλες τις επικοινωνιακές δραστηριότητες της επιχείρησης (όπου απαιτούνται) θα πρέπει να τηρούνται οι υποχρεώσεις για παροχή προσβάσιμης πληροφόρησης στα άτομα με αναπηρία.

4.8 Η επιχείρηση που έλαβε δάνειο μέσω του Ταμείου δύναται να ελεγχθεί από τους αρμόδιους φορείς;

Ναι, η επιχείρηση που έλαβε δάνειο μέσω του Ταμείου δύναται να ελεγχθεί από τους αρμόδιους φορείς (από εκπρόσωπους της ΕΑΤ, εκπρόσωπους της Αναθέτουσας Αρχής, της Εποπτεύουσας Αρχής, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπρόσωπους ή συμβαλλόμενους της Επιτροπής συμπεριλαμβανομένης της OLAF, και / ή οποιουδήποτε άλλου οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει το δικαίωμα να επαληθεύσει τη χρήση των ενωσιακών πόρων). Οι έλεγχοι ενδέχεται να περιλαμβάνουν επιτόπιους ελέγχους και επιθεωρήσεις και στα πιστωτικά ιδρύματα.

Νέα Ερώτηση

4.9 Ποιες είναι οι διαδικασίες διαχείρισης της Σύμβασης Τελικού Αποδέκτη σε περίπτωση εταιρικών μετασχηματισμών (συγχώνευση ή απορρόφηση), εξαγοράς ή αναδοχής χρέους, και ποιοι έλεγχοι επιλεξιμότητας απαιτούνται από τον Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό σε κάθε περίπτωση;

- Συγχώνευση/Απορρόφηση

Σε περίπτωση εταιρικών μετασχηματισμών, όπως η συγχώνευση είτε δια απορροφήσεως είτε δια δημιουργίας νέου νομικού προσώπου, προκύπτει νέα νομική οντότητα η οποία υπεισέρχεται ως καθολικός διάδοχος σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των αρχικών εταιρειών.

Δεδομένου ότι το νέο νομικό πρόσωπο διαφέρει από αυτό που αρχικώς είχε ελεγχθεί από τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό ως προς τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, ο Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός οφείλει να διενεργήσει εκ νέου πλήρη έλεγχο

επιλεξιμότητας. Αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την επαλήθευση ότι η νέα εταιρεία πληροί τους όρους και τα κριτήρια του Προγράμματος.

Σε περίπτωση που το νέο νομικό πρόσωπο, δεν κριθεί επιλέξιμο, τότε το δάνειο είτε θα πρέπει να αποπληρωθεί πλήρως από την αρχική εταιρεία πριν την ολοκλήρωση του εταιρικού μετασχηματισμού, είτε, εάν αυτό δεν είναι δυνατό, θα πρέπει να απενταχθεί.

- Εξαγορά

Στις περιπτώσεις εξαγοράς, μεταβιβάζεται ο έλεγχος μιας εταιρείας χωρίς μεταβολή του νομικού προσώπου δεν απαιτείται πλήρης επανέλεγχος της επιλεξιμότητας υπό το δεδομένο ότι διατηρείται ο ίδιος Τελικός Αποδέκτης. Ο Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός περιορίζεται στον έλεγχο ότι το δάνειο χρησιμοποιήθηκε για τους σκοπούς της χρηματοδότησης που προβλέπει η σύμβαση του Τελικού Αποδέκτη και δεν αξιοποιήθηκε για τη χρηματοδότηση της εξαγοράς.

- Αναδοχή χρέους

Στις περιπτώσεις αναδοχής χρέους, είτε στερητικής είτε σωρευτικής, ένας νέος οφειλέτης αναλαμβάνει την αποπληρωμή του δανείου βάσει της υφιστάμενης δανειακής σύμβασης. Σε αυτή τη περίπτωση δεν απαιτείται έλεγχος επιλεξιμότητας του νέου οφειλέτη, καθώς δεν μεταβιβάζονται τα δικαιώματα της αρχικής δανειακής σύμβασης, αλλά μόνο η υποχρέωση αποπληρωμής.

5. Πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα συνεργαζόμενα πιστωτικά ιδρύματα

5.1 Ποια είναι τα συνεργαζόμενα πιστωτικά ιδρύματα;

Λίστα συνεργαζόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων (σε αλφαβητική σειρά):

- Alpha Bank
- Eurobank
- Optima Bank
- Εθνική Τράπεζα
- Credia Bank (Πρώην Παγκρήτια Τράπεζα)
- Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου
- Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας
- Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας
- Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων
- Credia Bank (Πρώην Τράπεζα Αττικής)
- Τράπεζα Πειραιώς

5.2 Σε περίπτωση εξαίρεσης δανειακής σύμβασης από το χαρτοφυλάκιο εγγυημένων δανείων, ποιες ενέργειες πραγματοποιούνται;

Σε περίπτωση εξαίρεσης δανειακής σύμβασης, το πιστωτικό ίδρυμα προβαίνει σε απένταξη της εν λόγω σύμβασης από το χαρτοφυλάκιο εγγυημένων δανείων και ανακτά **έντοκα** το

συνολικό όφελος της ενίσχυσης ήτοι το Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης (επιχορήγηση προμήθειας εγγύησης και το ποσό της επιδότησης επιτοκίου, εφόσον υφίσταται).

5.3 Σε περίπτωση ανακατανομής του εγγυημένου χαρτοφυλακίου επηρεάζονται οι υποχρεώσεις της EAT για τις δανειακές συμβάσεις που θα έχουν ήδη υπαχθεί στο χαρτοφυλάκιο του Ταμείου.

Η EAT δύναται να προβεί σε ανακατανομή του χαρτοφυλακίου εάν ο EXO δεν τηρεί τις δεσμεύσεις που ο ίδιος έχει θέσει. Σε κάθε περίπτωση οι υποχρεώσεις της EAT στο υφιστάμενο χαρτοφυλάκιο παραμένουν όπως ορίζει η συμφωνία.

5.4 Για τα άυλα τιμολόγια, δύναται να θεωρηθεί ότι δεν έχουν χρηματοδοτηθεί από αλλού, εφόσον πραγματοποιείται η σφράγισή τους; Το εν λόγω έχει αντικατασταθεί από κάποια αντίστοιχη ηλεκτρονική μέθοδο;

Θα παρακολουθείται από το πιστωτικό ίδρυμα κατά δήλωση του τελικού αποδέκτη.

5.5 Σε περίπτωση που το Base Rate της χώρας αλλάξει μεταξύ δύο μηνών, χρειάζεται να γίνει κάποιος επαναυπολογισμός του ΑΙΕ; Αν ναι, ποιο είναι το κρίσιμο σημείο; Η υπογραφή της σύμβασης;

Κρίσιμο είναι να πραγματοποιηθεί επαναυπολογισμός του ΑΙΕ σε περιπτώσεις όπου το base rate (όπως αυτό αντλείται από το

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html) αλλάξει στο διάστημα μεταξύ έγκρισης και υπογραφής της σύμβασης, καθώς αυτό διαφοροποιεί το ΑΙΕ του δανείου. Αλλαγή των base rates μετέπειτα της υπογραφής σύμβασης (και πριν την εκταμίευση του δανείου), δεν απαιτεί επαναυπολογισμό του ΑΙΕ.

5.6 Όσον αφορά το δικαιολογητικό «Ενημερωτικό Σημείωμα Επιχειρηματιών και Νόμιμων Εκπροσώπων Επιχειρήσεων» διαπιστώνουμε ότι το πρότυπο αναφέρεται σαν ενημέρωση Τελικού Αποδέκτη. Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο στην περίπτωση Φυσικών Προσώπων Επαγγελματιών ή Ατομικών Επιχειρήσεων, όπου το φυσικό πρόσωπο που θα υπογράψει ταυτίζεται με τον Τελικό Αποδέκτη.

Το εν λόγω δικαιολογητικό θα πρέπει να λαμβάνεται υπογεγραμμένο τόσο από τον επιχειρηματία για περιπτώσεις Φυσικών Προσώπων Επαγγελματιών ή Ατομικών Επιχειρήσεων όσο και από το/τους νόμιμο/ους εκπρόσωπο/ους της επιχείρησης για περιπτώσεις Νομικών Προσώπων.

5.7 Επιχείρηση με ΚΑΔ 49393000 πρόκειται να επενδύσει σε αγορά τουριστικού λεωφορείου. Δεδομένου ότι τα εν λόγω οχήματα είναι βενζινοκίνητα και δεν υπάρχει τεχνολογία ηλεκτροκίνησης, η αγορά του αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη;»

Όχι, η αγορά οχημάτων που δεν είναι αμιγώς ηλεκτροκίνητα δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη.

5.8 Υπάρχει κάποιος ορισμός/περιορισμός του είδους των συμβατικών οχημάτων που δεν είναι επιλέξιμα ώστε να μπορέσουμε να δώσουμε σαφείς οδηγίες ως προς τις επιλέξιμες δαπάνες; Οποιοδήποτε όχημα με συμβατικά καύσιμα, ανεξαρτήτως ρύπων, ακόμα και εάν δεν υφίσταται αντίστοιχη παραγωγή οχήματος ως ηλεκτροκίνητου, αποτελεί μη επιλέξιμη δαπάνη;

Σύμφωνα με τον (ΕΕ) 1058/2021 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, επιλέξιμα προς χρηματοδότηση είναι αποκλειστικά οχήματα που ΔΕΝ χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα. Ως εκ τούτου, η αγορά οχημάτων που δεν είναι αμιγώς ηλεκτροκίνητα (συμπεριλαμβανομένων και των Plug-In υβριδικών οχημάτων) δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη. Το ίδιο ισχύει και για αυτοκινούμενα οχήματα που υπάγονται στην κατηγορία του εξοπλισμού.

5.9 Οι εργοδοτικές εισφορές που αφορούν στο μισθολογικό κόστος που σχετίζεται με την ανάπτυξη ή επέκταση των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης είναι επιλέξιμη δαπάνη;

Οι εργοδοτικές εισφορές ανήκουν στην κατηγορία των εισφορών και είναι μη επιλέξιμες δαπάνες.

5.10 Είναι επιλέξιμες επιχειρήσεις με νομική μορφή Ευρωπαϊκού Ομίλου Οικονομικού Σκοπούς;

Όχι, δεν είναι.

5.11 Μία νέα επιχείρηση έως 5 έτη λειτουργίας που πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας και στα δύο Υποταμεία, καλείται υποχρεωτικά να επιλέξει το Υποταμείο Επιχειρηματικότητας Νεοσύστατων επιχειρήσεων;

Όχι, δεν είναι υποχρεωτικό, εναπόκειται στην ευχέρειά της.

5.12 Πως αποδεικνύεται η μετακύλιση του οφέλους προς τις επιχειρήσεις από τα πιστωτικά ιδρύματα;

Τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν την υποχρέωση να μετακυλήσουν το όφελος προς τις επιχειρήσεις και προς επιβεβαίωση αυτού, στους κατωτέρω πίνακες, παρουσιάζονται ανά Υποταμείο τα στοιχεία σχετικά με τα προσφερόμενα ανώτατα επιτόκια ανά κατηγορία κινδύνου και τις προσφερόμενες εξασφαλίσεις.

Σημειώνεται ότι:

- Το κυμαινόμενο επιτόκιο χρηματοδοτήσεων προσαυξάνεται με Euribor (1M ή 3M ή 6M).
- Τα επιτόκια επιβαρύνονται με την εισφορά του Ν.128/75 (σήμερα 0,60%), όπου ορίζεται.
- Το τελικό επιτόκιο διαμορφώνεται βάσει της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης από το πιστωτικό ίδρυμα.

5.13 Πως ελέγχεται το μέγιστο όριο των € 16,5 εκ. που αναφέρεται στο άρθρο 21 του Καν. (ΕΕ) 651/2014;

Το μέγιστο όριο των € 16,5 εκ. που αναφέρεται στο άρθρο 21 του Καν. (ΕΕ) 651/2014 ελέγχεται σε επίπεδο δεδομένης επιχείρησης, όπως αυτή ορίζεται στον σχετικό Κανονισμό και ειδικότερα στο Παράρτημα Ι αυτού (ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΜΕ). Σχετική μνεία έχει συμπεριληφθεί στα απαραίτητα δικαιολογητικά και, συγκεκριμένα, στη Γενική Υπεύθυνη Δήλωση που καλείται να υπογράψει η επιχείρηση.

ΥΠΟΤΑΜΕΙΟ ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Α/Α	Τραπεζικό ίδρυμα	Μεσοσταθμικό Επιτόκιο 2023			Μονάδες μείωσης Κυμαινόμενου Επιτοκίου			Μονάδες μείωσης Σταθερού Επιτοκίου			Εξασφαλίσεις
		Χαμηλού Κινδύνου	Μεσαίου Κινδύνου	Υψηλού Κινδύνου	Χαμηλού Κινδύνου	Μεσαίου Κινδύνου	Υψηλού Κινδύνου	Χαμηλού Κινδύνου	Μεσαίου Κινδύνου	Υψηλού Κινδύνου	
1	CrediaBank (Πρώην Παγκρήτια Τράπεζα)	8,12%	8,16%	9,33%	57 bps	32 bps	29 bps	N/A	N/A	N/A	20%
2	Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας	6,69%	6,80%	7,06%	25 bps	25bps	25 bps	50 bps	50 bps	50 bps	25%
3	Alpha Bank	6,25%	6,75%	8,00%	25 bps	25 bps	25 bps	25 bps	25 bps	25 bps	<=30%
4	Εθνική Τράπεζα Α.Ε	5,65%	7,99%	8,24%	25 bps	90 bps	50 bps	55 bps	120 bps	80 bps	0%
5	Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσα	5,40%	6,52%	7,41%	30 bps	30 bps	30 bps	30 bps	30 bps	30 bps	0% - 30%
6	Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων	7,10%	7,60%	9,30%	30 bps	30 bps	30 bps	N/A	N/A	N/A	0% - 30%
7	Ortima bank	7,11%	7,74%	7,44%	35 bps	35 bps	35 bps	N/A	N/A	N/A	30%
8	Τράπεζα Πειραιώς	6,30%	7,90%	9,38%	50 bps	100 bps	210 bps	120 bps	150 bps	300 bps	25%
9	CrediaBank (Πρωην Attica Bank)	6,61%	6,91%	6,85%	50 bps	60 bps	60 bps	N/A	N/A	N/A	<=30%
10	Τράπεζα Eurobank	7,98%	8,11%	8,18%	260 bps	260 bps	260 bps	N/A	N/A	N/A	0%
11	Συνεταιριστική Τράπεζα Ηλείου	8,66%	8,80%	10,70%	300 bps	250 bps	200 bps	N/A	N/A	N/A	<=30%

ΥΠΟΤΑΜΕΙΟ ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΝΕΟΣΥΣΤΑΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Α/Α	Τραπεζικό ίδρυμα	Μεσοσταθμικό Επιτόκιο 2023			Μονάδες μείωσης Κυμαινόμενου Επιτοκίου			Μονάδες μείωσης Σταθερού Επιτοκίου			Εξασφαλίσεις
		Χαμηλού Κινδύνου	Μεσαίου Κινδύνου	Υψηλού Κινδύνου	Χαμηλού Κινδύνου	Μεσαίου Κινδύνου	Υψηλού Κινδύνου	Χαμηλού Κινδύνου	Μεσαίου Κινδύνου	Υψηλού Κινδύνου	
1	CrediaBank (Πρώην Παγκρήτια Τράπεζα)	N/A	8,39%	N/A	Ενδεικτικά μέγιστο SPREAD 3,5%	32 bps	Ενδεικτικά μέγιστο SPREAD 5%	N/A	N/A	N/A	15%
2	Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας	6,69%	6,80%	7,06%	25 bps	25 bps	25 bps	50 bps	50 bps	50 bps	25%
3	Alpha Bank	6,25%	6,75%	8,00%	25 bps	25 bps	25 bps	25 bps	25 bps	25 bps	<=30%
4	Εθνική Τράπεζα Α.Ε	5,65%	7,99%	8,24%	25 bps	150 bps	50 bps	55 bps	180 bps	80 bps	0%
5	Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσα	5,79%	6,35%	6,81%	30 bps	30 bps	30 bps	30 bps	30 bps	30 bps	0% - 30%
6	Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων	7,57%	7,57%	7,57%	30 bps	30 bps	30 bps	N/A	N/A	N/A	0% - 30%
7	Ortima bank	7,11%	7,74%	7,44%	35 bps	35 bps	35 bps	N/A	N/A	N/A	30%
8	Τράπεζα Πειραιώς	N/A	8,91%	9,40%	160 bps	160 bps	170 bps	150 bps	311 bps	360 bps	20%
9	CrediaBank (Πρωην Attica Bank)	7,41%	7,74%	7,64%	90 bps	90 bps	70 bps	N/A	N/A	N/A	<=30%
10	Τράπεζα Eurobank	7,98%	8,11%	8,18%	260 bps	260 bps	260 bps	N/A	N/A	N/A	0%
11	Συνεταιριστική Τράπεζα Ηλείου	8,66%	8,80%	10,70%	300 bps	250 bps	200 bps	N/A	N/A	N/A	<=30%